

# Haki za Mzazi katika Elimu Maalum ya Kulinda Utaratibu wa Ilani



**Kuanzia: Agosti 2009**  
**Ilisahihishwa: November 2009**

Kanuni ya Watu walio na Elimu ya Ulemavu (IDEA), sheria ya Shirikisho kuhusu elimu ya wanafunzi walemavu, inahitaji shule ili kuwapa wazazi wa mtoto mlemavu ilani iliyoko na ufafanuzi kamili wa kulinda utaratibu unao patikana chini ya IDEA na sheria za Idara ya Elimu Maalum ya Vermont (marejeo yote ya Sheria yaweza kupatikana katika Mwongozo wa Sheria na Mazoezi ya Elimu Maalum ya Bodi ya Jimbo la Vermont; marejeo ya 34 CFR yaweza kupatikana katika Orodha za Shirikisho)

Nakala ya ilani hii ni lazima wazazi wapewe au wanafunzi wakubwa mara moja pekee kwa mwaka wa shule, isipokuwa nakala ni lazima wazazi au wanafunzi wakubwa wapewe wakati:

1. Mapendekezo ya mwanzo ya utathmini;
2. Mapokezi ya malalamiko ya kwanza ya serikali chini ya Sheria 2365.1.5 au utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa chini ya Sheria 2365.1.6 katika mwaka huo wa shule ;
3. Kwa maombi ya mzazi au mwanafunzi mzima; na
4. Kulingana na utaratibu wa nidhamu katika Sheria 4313.1(h).



**Sehemu ya Usaidizi wa Wanafunzi**  
**(802) 828-5114**

**FAHIRISI**

<b>ILANI YA HAPO AWALI ILIYOANDIKWA.....</b>	<b>5</b>
<b>ILANI.....</b>	<b>5</b>
<b>YALIYOMO KATIKA ILANI.....</b>	<b>5</b>
<b>ILANI KATIKA LUGHA INAYOLEWEKA.....</b>	<b>6</b>
<b>LUGHA ASILI .....</b>	<b>6</b>
<b>BARUA YA KIELEKTRONIKI.....</b>	<b>6</b>
<b>UFAFANUZI WA RUHUSA.....</b>	<b>7</b>
<b>IDHINI YA MWANZO YA UTATHMINI .....</b>	<b>7</b>
<b>IDHINI YA MZAZI KWA HUDUMA.....</b>	<b>8</b>
<b>UTANGUO WA IDHINI YA MZAZI KWA HUDUMA .....</b>	<b>8</b>
<b>IDHINI YA MZAZI YA KUTATHMINIWA TENA .....</b>	<b>8</b>
<b>UANDIKAJI WA HATI ELEKEVU ZA JUHUDI ZA KUPATA IDHINI YA WAZAZI .....</b>	<b>9</b>
<b>MAHITAJI MENGINE YA IDHINI.....</b>	<b>9</b>
<b>UTATHMINI HURU ZA KIELIMU.....</b>	<b>10</b>
<b>UFAFANUZI.....</b>	<b>10</b>
<b>HAKI YA MZAZI YA KUTATHMINIWA KWA GHARAMA YA UMMA .....</b>	<b>10</b>
<b>UTATHMINI ULIOANZISHWA-MZAZI.....</b>	<b>11</b>
<b>MAOMBI YA KUTATHMINI NA MAAFISA WANAOSIKIZA .....</b>	<b>11</b>
<b>SHULE YA WILAYA / MBINU YA USIMAMIZI WA MUUNGANO.....</b>	<b>11</b>
<b>USIRI WA HABARI NA KUMBUKUMBU ZA WANAFUNZI .....</b>	<b>12</b>
<b>UFAFANUZI.....</b>	<b>12</b>
<b>ILANI KWA WAZAZI.....</b>	<b>12</b>
<b>HAKI ZA KUFIKIA KUMBUKUMBU .....</b>	<b>13</b>
<b>KUFIKIA KUMBUKUMBU.....</b>	<b>13</b>
<b>KUMBUKUMBU YA ZAIDI YA MTOTO MMOJA .....</b>	<b>14</b>
<b>ORODHA YA AINA NA MAENEO YA HABARI.....</b>	<b>14</b>
<b>ADA.....</b>	<b>14</b>
<b>MAREKEBISHO YA KUMBUKUMBU KWA MAOMBI YA MZAZI.....</b>	<b>14</b>
<b>NAFASI YA KUSIKIZA .....</b>	<b>14</b>
<b>MATOKEO YA MAJABIO .....</b>	<b>15</b>
<b>IDHINI YA KUFICHUA HABARI MAHSUSI MWENYEWU.....</b>	<b>15</b>
<b>KULINDA .....</b>	<b>16</b>
<b>UHARIBIFU WA HABARI.....</b>	<b>16</b>
<b>UTARATIBU WA MALALAMISHI YA SERIKALI.....</b>	<b>17</b>
<b>TOFAUTI KATI YA UTARATIBU WA MALALAMIKO YANAYO TAZAMIWA NA UTARATIBU WA MALALAMIKO YA SERIKALI.....</b>	<b>17</b>
<b>UTARATIBU ZA MALALAMIKO YA SERIKALI .....</b>	<b>17</b>
<b>UTARATIBU ZA MALALAMIKO YANAYO TAZAMIWA.....</b>	<b>20</b>
<b>UTARATIBU WA MALALAMIKO YANAYO TAZAMIWA .....</b>	<b>20</b>
<i>Jumla.....</i>	<i>20</i>
<i>Habari kwa wazazi .....</i>	<i>20</i>
<b>MWANZO WA UTARATIBU WA MASIKIZO YANAYO TAZAMIWA .....</b>	<b>20</b>
<i>Jumla.....</i>	<i>20</i>
<i>Yaliyomo katika malamiko .....</i>	<i>21</i>
<i>Ilani inayo hitajika kabla ya kusikizwa kwa utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa .....</i>	<i>21</i>
<i>Utoshelevu wa malalamiko.....</i>	<i>21</i>

<i>Mabadiliko ya malalamiko</i> .....	21
<i>Matokeo ya Shule ya Wilaya au Usimamizi wa Muungano Kwa Utaratibu wa Malalamiko yanayo tazamiwa</i> .....	22
<i>Matokeo ya mhusika mwingine kwa mutaratibu wa malamiko unaotazamiwa</i> .....	22
<b>UPATANISHO</b> .....	22
<i>Jumla</i> .....	22
<i>Mahitaji</i> .....	22
<i>Uadilifu wa mpatanishi</i> .....	23
<b>KIKAO CHA UAMUZI</b> .....	24
<i>Mkutano wa uamuzi</i> .....	24
<i>Kipindi cha Uamuzi</i> .....	25
<i>Marekebisho kwa kipindi cha uamuzi wa siku-30-kalenda</i> .....	26
<i>Mkataba wa maafikiano yaliyo andikwa</i> .....	26
<i>Kipindi cha kutafakari mkataba</i> .....	26
<b>KUSIKIZWA KWA UTARATIBU WA MALALAMIKO YANAYO TAZAMIWA</b> .....	27
<i>Kusikizwa kwa Utaratibu Adilifu Yanayo tazamiwa</i> .....	27
<i>Afisa mwaadilifu wa kusikiliza</i> .....	27
<i>Kipindi kizuri cha kuomba kwa kusikilizwa kwa kesi</i> .....	27
<i>Isiyoko katika kipindi</i> .....	28
<b>UTARATIBU WA KUSIKIZWA</b> .....	28
<i>Jumla</i> .....	28
<i>Kufichua zaidi habari</i> .....	28
<i>Haki za wazazi wakati wa kusikizwa kwa kesi</i> .....	28
<b>UAMUZI WA AFISA WA KUSIKILIZA KESI</b> .....	29
<i>Matokeo na uamuzi kwa umma</i> .....	29
<b>RUFAA</b> .....	29
<i>Mwisho wa maamuzi ya kusikilizwa</i> .....	29
<i>Kipindi kizuri na Muda mwafaka wa Kusikizwa kwa kesi na Kutafakari</i> .....	29
<b>HATUA ZA RAIA</b> .....	30
<i>Mpaka wa wakati</i> .....	30
<i>Utaratibu zaidi</i> .....	30
<i>Mamlaka ya mahakama za wilaya</i> .....	30
<i>Sheria za ujenzi</i> .....	30
<b>ADA YA WAKILI</b> .....	31
<i>Jumla</i> .....	31
<i>Utuzo wa ada</i> .....	31
<b>UTARATIBU WA WAKATI UNAPO WAADHIBU WATOTO WALEMAVU</b> .....	33
<b>MAMLAKA YA WATUMISHI WA SHULE</b> .....	33
<i>Uamuzi wa kesi-kwa-kesi</i> .....	33
<i>Mamlaka kwa jumla</i> .....	33
<i>Mamlaka zaidi</i> .....	33
<i>Huduma</i> .....	33
<i>Uamuzi wa Ishara</i> .....	34
<i>Uamuzi kuwa tabia ilikuwa ni ishara ya ulemavu wa mtoto</i> .....	35
<i>Matukio maalum</i> .....	35
<i>Ufafanuzi</i> .....	35
<i>Ilani</i> .....	36
<b>MABADILIKO YA NAFASI KWA AJILI YA UONDOAJI WA KINIDHAMU</b> .....	36
<i>Uamuzi wa Hali</i> .....	36
<i>Rufaa</i> .....	36
<i>Mamlaka ya afisa anayesikiza</i> .....	37
<i>Kuharakisha Utaratibu wa Masikizo Yanayo tazamiwa</i> .....	37
<i>Nafasi Wakati wa Rufaa</i> .....	38
<b>UTUNZAJI WA WATOTO AMBAO HAWAJAHITIMU KUPATA ELIMU MAALUM NA HUDUMA ZIAMBATANAZO</b> .....	38

<i>Ulinzi wa Jumla</i> .....	38
<i>Masharti yanayo tumika ikiwa hakuna msingi wa mafunzo</i> .....	39
<b>KWA MAREJELEO NA HATUA ZA UTEKELEZAJI NA MAMLAKA YA MAHAKAMA</b> .....	39
<i>Kuwasilishwa kwa kumbukumbu</i> .....	39
<b>MAHITAJI YA NAFASI YA WAZAZI KWA SHULE HURU KWA NIABA YA UMMA</b> .....	40
<b>MAHITAJI KWA JUMLA</b> .....	40
<b>KURUDISHIWA PEZA ZA MAFASI YA SHULE HURU</b> .....	40
<i>Mipaka ya kulipwa</i> .....	40

## **Ilani ya Hapo Awali Iliyoandikwa**

Sheria 2365.1.1

### **Ilani**

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima ikupe ilani iliyoandikwa (ikupe habari Fulani iliyo andikwa), wakati wowote:

- Inapo pendekeza kuanza au kubadilisha:
  - utambulisho,
  - utathmini,
  - uteuzi wa elimu ya mtoto wako, au
  - utoaji wa elimu ya bure ya umma mwafaka (FAPE) kwa mtoto wako; au
- Ina kataa kuanza au kubadili utambulisho, utathmini, au uteuzi wa elimu ya mtoto wako au utoaji wa FAPE kwa mtoto wako.

### **Yaliyomo katika ilani**

Ilani iliyo andikwa ni lazima:

- Ieleze hatua ambayo shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ina pendekeza au ina kataa kuchukua;
- Ieleze kwa nini shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ina pendekeza au kukataa kuchukua hatua;
- Ieleze kila utaratibu wa utathmini, ukadiriaji, unakili, au ripoti katika shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ulitumia kuamua mapendekezo au kukataa hatua;
- Ijumuishe taarifa kuwa una ulinzi chini ya ulinzi wa utaratibu wa masharti katika IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont;
- Ikuambie jinsi unaweza kupata maelezo ya utaratibu wa ulinzi ikiwa hatua inayo pendekezwa na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano au kukataa sio marejeleo ya mwanzo ya utathmini;
- Ijumuishe rasilimali yako ili uweze kupata usaidizi wa kuelewa IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont;
- Ieleze chaguo lolote lile kuwa utaratibu binafsi wa timu ya elimu ya mtoto wako (IEP) inadhukuru na sababu ambazo machaguo hayo yalikalaliwa; na
- Itoe maelezo ya sababu zingine kwa nini shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ilipendekeza au kukataa hatua.

## **Ilani katika lugha inayoeleweka**

Ilani ni lazima iwe:

- Imeandikwa katika lugha inayo eleweka kwa umma ujumla; na
- Imetolewa katika lugha yako asili au mbinu nyingine ya mawasiliano ambayo unatumia, isipokuwa tu haiwezekani kufanya hivyo.
  - Ikiwa lugha yako asili au mbinu yako ya mawasiliano si lugha inayo weza kuandikika, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano lazima ihakikishe kuwa:
    - Ilani imetafsiriwa kwa mdomo kwa njia nyingine katika lugha yako asili au katika mbinu nyingine ya mawasiliano;
    - Unaelewa yaliyo katika ilani; na
    - Kuna ushahidi ulio andikwa kuwa 1 na 2 imetekelezwa.

## **Lugha Asili**

34 CFR §300.29

Lugha asili, wakati inapo tumiwa na mtu ambaye anaelewa Kiingereza kidogo, inamaanisha ifuatavyo:

- Wakati mwingi lugha hutumiwa na mtu huyo, au, katika tukiola mtoto, mara nyingi lugha hutumiwa na wazazi wa mtoto;
- Katika mawasiliano ya moja kwa moja na mtoto (ikijumuisha utathmini wa mtoto), lugha mara nyingi hutumiwa na mtoto nyumbani au katika mazingira ya elimu.
- Kwa mtu kiziwi au kipofu, au kwa mtu asiyekuwa na lugha anayo iandika, mbinu ya mawasiliano ya mtu huyo mara nyingi hutumia (kama lugha ya ishara, Breli, au mawasiliano ya mazungumzo).

## **Barua ya Kielektroniki**

Sheria 2365.1.1(ha) (4)

Ikiwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inawapa wazazi chaguo la kupokea hati kwa barua-pepe, unaweza kuchagua kupokea ifuatayo na barua-pepe:

- Ilani ya hapo awali iliyoandikwa;
- Utaratibu wa ulinzi ya ilani; na
- Ilani zinazo husiana na taratibu zinazo tazamiwa.

## **Ruhusa ya Mzazi**

Sheria 2365.1.3

### **Ufafanuzi wa Ruhusa**

Ruhusa ina maanisha:

- Ume fahamishwa vilivyo katika lugha yako asili au kwa njia nyingine ya mawasiliano kama (kama lugha ya ishara, Breli, au mawasiliano ya mazungumzo) kwa habari zote kuhusu hatua ambazo unaziruhusu.
- Unaelewa na kukubali kwa maandiko kwa hatua hiyo, na ruhusa inaeleza kuwa hatua na orodha ya unakili (ikiwa ipo) kuwa itatolewa na kwa nani; na
- Unaelewa kuwa ruhusa hiyo ni ya hiari kwa sehemu yako na unaweza kuondoa ruhusa yako wakati wowote.
- Kuondoa kwako kwa ruhusa hakukanushi (kutangua) hatua ambayo imefanyika baada ya wewe kutoa ruhusa yako na kabla ya kuondoa ruhusa yako.

### **Idhini ya mwanzo ya utathmini**

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haiwezi kuendesha utathmini wa mwanzo wa mtoto wako wakubainisha kama mtoto wako ana hitimu chini ya IDEA na Sheria Maalum za Elimu za Vermont bila kwanza:

- Kukupa ilani iliyoandikwa ya hapo awali ya hatua zilizo pendekezwa na
- Kupata ruhusa yako kama ilivyoelezwa chiniya kichwa cha Ruhusa ya Mzazi.

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inapaswa kufanya juhudi ya kutosha kupata ruhusa kamili yako kwa utathmini wa mwanzo ili kuamua kama mtoto wako ni mtoto mlemavu.

Ruhusa yako ya utathmini wa mwanzo haimaanishi kuwa umetoa ruhusa yako kwa shule ya wilaya au usimamizi wa wilaya ili kuanza kutoa elimu maalum na huduma ziambatanazo na mtoto wako.

Ikiwa mtoto wako ameandikishwa katika shule ya umma au unataka kumwandikisha mtoto wako katika shule ya umma na umekataa kutoa ruhusa au umekosa kujibu ombi la kutoa ruhusa ya utathmini wa mwanzo, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano huenda, lakini haihitajiki ku:

- Endelea kufuatilia utathmini hizi kwa kutafuta suluhu, ukitumia utaratibu unaotazamiwa, au kutafakari data zilizopo.
- Amua kuendelea na utathmini na itawasilisha uthibitisho kwa kufanya hivyo katika kumbukumbu ya mtoto.
  - Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haita kiuka majukumu yake kuonyesha, kutambua na kumtathmini mtoto wako ikiwa haita fuatilia utathmini wa mtoto wako katika matukio kama haya.

## **Idhini ya mzazi kwa huduma**

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima ipate au kufanya juhudi ya kutosha kupata ufahamisho wa idhini yako kabla ya kutoa elimu maalum na huduma ziambatanazo kwa mtoto wako kwa mara ya kwanza.

Ikiwa hutaitika kwa ombi la kutoa idhini yako ili mtoto wako apokee elimu maalum na huduma ziambatanazo kwa mara ya kwanza, au ikiwa utakataa kutoa idhini kama hiyo, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano huenda isitumie upatanisho, utaratibu wa malalamiko yanayotazamiwa, uamuzi wa mkutano, au utaratibu adilifu wa kusikiza unao tazamiwa.

Ikiwa utakataa kutoa idhini yako ili mtoto wako apokee elimu maalum na huduma ziambatanazo kwa mara ya kwanza, au ikiwa huitiki kwa ombi la kutoa idhini hiyo na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haimpi mtoto wako elimu maalum na huduma ziambatanazo ambapo walitafuta idhini yako, au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano:

- Si kwa ukiukaji wa mahitaji ya kufanya elimu ya bure mwafaka ya umma (FAPE) kupatikana kwa mtoto wako kwa kukosa kumpa mtoto wako huduma hizo; na
- Hauhitajiki kuwa na mpango wa kibinafsi wa elimu (IEP) au kukuza IEP ya mtoto wako ya elimu maalum na huduma ziambatanazo ambazo ruhusa yako iliombwa.

## **Utanguo wa idhini ya mzazi kwa huduma**

Una haki ya kutangua idhini yako ya huduma za elimu maalum kwa wakati wowote kabla au baada ya huduma kuanza.

Ukifanya hivyo, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano huenda isiombe upatanisho au utaratibu wa masikizo yanayo tazamiwa.

Pia, mtoto wako hatalindwa kwa mintarafu ya nidhamu chini ya sheria maalum za elimu.

Ikiwa utatangua idhini, mtoto wako huenda akalindwa kutoka kwa ubaguzi chini ya Sehemu 504.

Unaweza kuomba shule izingatie ni malazi gani itamfaa mtoto wako chini ya Sehemu 504.

## **Idhini ya mzazi ya kutathminiwa tena**

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima ipate idhini yako kabla imtathmini mtoto wako, ila tu shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inaweza kudhibitisha hivyo:

- Ilichukua hatua ya kutosha kupata idhini yako ya mtoto wako kutathminiwa tena ; na
- Haukuitika.

Ikiwa mtoto wako ameandikishwa katika shule ya umma au unataka kumwandikisha mtoto wako katika shule ya umma na umekataa kutoa idhini au umeshindwa kuitikia



ombi la kutoa idhini ya utathmini wa mwanzo, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano huenda, lakini haitajiki ku:

- Endelea kufuatilia thmini hizi kwa kutafuta upatanisho, wanatumia utaratibu unaotazamiwa, tafakari data zilizopo.
- Amua kuto fuatilia utathmini na itawasilisha thibitisho zake kwa kufanya hivyo katika kumbukumbu ya mtoto.

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haitakiuka majukumu yake ya kumtafuta, kumtambua na kumtathmini mtoto wako ikiwa haita fuatilia utathmini wa mtoto wako katika matukio haya.

### **Uandikaji wa hati elekevu za juhudi za kupata idhini ya wazazi**

Shule yako ni lazima idumishe hati za kufanya juhudi za kutosha za kupata idhini ya mzazi ya utathmini, kutoa elimu maalum na huduma ziambatanazo kwa mara ya kwanza, kutathmini tena na kuweka wazazi kwa wadi za Serikali kwa utathmini wa mwanzo. Hati ni lazima ijumuishe juhudi za kumbukumbu ya shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano katika maeneo haya, kama:

- Kumbukumbu za simu kwa utondoti zilizopigwa au zilizo jaribiwa na majibu ya simu hizo;
- Nakala za ujumbe ulizo tumiwa na majibu yoyote yaliyopokewa; na
- Kumbukumbu tondoti za matembeleo ya kwako nyumbani au mahala pa ajira na matokeo ya matembeleo hayo.

### **Mahitaji mengine ya idhini**

Idhini yako haihitajiki kabla ya shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haja:

- Angalia data zako zilizopo kama moja wapo ya utathmini ya mtoto wako au utathmini tena; au
- Mpa mtoto wako jaribio au utathmini mwengine ambao hupewa watoto wote ila, kabla ya jaribio hilo au utathmini, idhini inahitajika kutoka kwa wazazi wa watoto wote.

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haiwezi kutumia kukataa kwako kuidhinisha moja wapo ya huduma au tendo kukukataza au mtoto wako huduma zingine zozote, manufaa, au tendo.

Ikiwa ume:

- mwandikisha mtoto wako katika shule hure kwa gharama yako mwenyewe, au
- una mfundisha mtoto wako nyumbani, na
- hautoi idhini yako kwa utathmini wa mwanzo wa mtoto wako au mtoto wako kutathminiwa tena
- hauhitiki kwa ombi la kutoa idhini yako,

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haiwezi kutumia upatanisho, utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa, mkutano wa maamuzi, au utaratibu adilifu wa kusikiliza unaotazamiwa kulazimisha idhini yako na haihitajiki kuzingatia kuhitimu kwa mtoto wako kupokea huduma bila mapendeleo (huduma zinazopatikana watoto walemavu walio pelekwa katika shule-huru na wazazi wao.

## **Utathmini Huru za Kielimu**

Sheria 2362.2.7

### **Ufafanuzi**

Kama ilivyo elezwa hapo chini, una haki ya kupata utathmini huru wa kielimu (IEE) ya mtoto wako ikiwa haukubaliani na utathmini wa mtoto wako unaofanywa na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano.

Ikiwa utaomba IEE, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima ikupe habari kuhusu mahali ambapo unaweza kupata IEE na kuhusu mbinu ya shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ambayo inatumika na IEE.

Utathmini huru ya elimu ina maanisha kuwa utathmini unao fanywa na mtahini aliye hitimu ambaye ameajiriwa na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano anaye husika na elimu ya mtoto wako.

Gharama za umma ina maanisha kuwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ama inalipa gharama nzima ya utathmini au ina hakikisha kuwa kwa vyovyote ume tathminiwa bila ya malipo.

### **Haki ya mzazi ya kutathminiwa kwa gharama ya umma**

Una haki ya kutathminiwa huru ya elimu ya mtoto wako kwa gharama ya umma ikiwa hautakubaliana na utathmini wa mtoto wako uliotolewa na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano, na masharti yafuatayo:

- Ikiwa utaomba utathmini wa elimu huru ya mtoto wako kwa gharama ya umma, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima, bila kuchelewa, ama:
  - Omba kusikizwa kuonyesha kuwa utathmini wa mtoto wako una faa; au
  - Toa utathmini wa elimu huru kwa gharama ya umma.
- Ikiwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ina omba kusikizwa na uamuzi wa mwisho ni kuwa utathmini wa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ya mtoto wako unafaa, bado una haki ya utathmini wa elimu huru, lakini sio kwa gharama ya umma
- Ikiwa utaomba utathmini wa elimu huru wa mtoto wako, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano huenda waka kuuliza madhumuni ya utathmini wa mtoto wako uliotolewa na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano.
  - Kwa hali yoyote, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano huenda isihitaji maelezo na huenda isicheleweshe bila sababu ama kwa kutoa utathmini wa elimu huru wa mtoto wako kwa gharama ya umma au kwa kuandikisha utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa kuomba utaratibu unao tazamiwa kutetea utathmini wa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ya mtoto wako.

Una haki moja tu ya utathmini wa elimu huru ya mtoto wako kwa gharama ya umma kila wakati shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano wanapo fanya utathmini wa mtoto wako ambao haukubaliani nao.

### **Utathmini ulioanzishwa-mzazi**

Ikiwa unapata utathmini wa elimu huru ya mtoto wako kwa gharama ya umma au mnagawana na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ya mtoto wako kuwa umepata kwa gharama ya kibinafsi:

- Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima izingatie matokeo ya utathmini wa mtoto wako, ikiwa inafikia matakwa ya shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano, katika uamuzi wowote unao fanywa kuhusu utoaji mwafaka wa elimu ya umma ya bure (FAPE) kwa mtoto wako; na
- Wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano yaweza kuwakilisha utathmini kama ushahidi katika utaratibu wa masikizo yanayo tazamiwa kuhusu mtoto wako.

### **Maombi ya kutathmini na maafisa wanaosikiza**

Ikiwa afisa wa kusikiza anaomba utathmini wa elimu huru ya mtoto wako kama moja wapo ya utaratibu wa masikizo yanayo tazamiwa, gharama ya utathmini ni lazima uwe kwa gharama ya umma.

### **Shule ya Wilaya / Mbinu ya Usimamizi wa Muungano**

Ikiwa utathmini wa elimu huru uko kwa gharama ya umma, mbinu ambayo utathmini unapatikana, ikijumuisha eneo la kutathmini na masomo ya mtahini, ni lazima yawe sawa na mbinu ambayo shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inatumia wakati inapoanza utathmini.

Isipokuwa mbinu iliyo elezwa hapo juu, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haiwezi kuweka masharti au muda unao husiana kupata utathmini wa elimu huru kwa gharama ya umma.

## **Usiri wa Habari na Kumbukumbu za Wanafunzi**

### **Ufafanuzi**

#### **Sheria 2365.2**

Kama itumiwavyo kwa kichwa Usiri wa Habari na Kumbukumbu za Wanafunzi:

Uharibifu ina maanisha uharibifu wa kisura au uondoaji wa utambulisho wa kibinafsi kutoka kwa habari ili habari isiweze kutambulika tena.

Kumbukumbu ya elimu ina maanisha aina ya kumbukumbu inayo lindwa chini ya ufafanuzi wa “kumbukumbu za elimu” katika 34 CFR Sehemu 99 (Kanuni zinazo tekeleza Sheria za Haki za Familia za Elimu na Usiri za 1974, 20 U.S.C. 1232g (FERPA).

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ina maanisha shule yoyote ya wilaya au usimamizi wa muungano, wakala au taasisi ambayo ina kusanya, kudumisha, au kutumia wenyewe habari zinazoweza kutambulika, au kutoka mahali ambapo habari ina patikana, chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont.

Habari zinazoweza kutambulika ina maanisha kuwa habari:

- Jina la mtoto wako, jina lako kama mzazi, au jina la mshirika mwengine wa familia;
- Anwani ya mtoto wako;
- Mtambulisho wa kibinafsi, kama nambari ya ruzuku ya serikali au nambari ya mwanafunzi; au
- Orodha ya tabia ya kibinafsi au habari zingine ambazo zita iwezesha kumtambua mtoto wako na hakika kabisha.

### **Ilani kwa Wazazi**

#### **Sheria 2365.2.1**

Idara ya Elimu Vermont ni lazima ipeane ilani ambayo inatosha kuwaarifu wazazi kuhusu usiri wa habari ya kibinafsi inayo tambulika, ikijumuisha:

- Maelezo ya kiwango ambacho ilani inatolewa katika lugha asili za makundi tofauti ya umati katika Jimbo;
- Maelezo ya watoto ambao wenyewe habari yao inayo julikana ina dumishwa, aina za habari zinazo tafutwa, mbinu ambazo Jimbo lina tarajia kutumia katika kukusanya habari (ikijumuisha chanzo ambazo habari imetolewa), na matumizi ya habari.
- Muhtasari wa sera na utaratibu za wakala zinazo hudhuria ambazo zinapaswa kufuata kuhusu uhifadhi, kufichua kwa watu wengine, uangalizi, na uharibifu wa habari za kibinafsi zinazo tambulika; na

- Maelezo ya haki zote za wazazi na watoto kuhusu habari hizi, ikijumuisha haki chini ya Kanuni ya Haki za Familia za Elimu na Usiri (FERPA) na mashartiyake yakutekelezwa katika 34 CFR Sehemu 99.

Kabla ya utambulizi wowote mkuu, eneo, au tendo la utathmini (pia inajulikana kama “kutafuta mtoto”), ilani ni lazima ichapishwe au itangazwe katika gazeti au vyombo vingine vya habari, au zote, na kuenezwa zilivyo ili kuwajulisha wazazi kote kwa Jimbo ili kupata tendo, kuwatambua, na kuwatathmini watoto wanao hitaji elimu maalum na huduma zinazo ambatana nazo.

## **Haki za Kufikia kumbukumbu**

### Sheria 2365.2.2

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima ikuruhusu kukagua na kutathmini kumbukumbu zozote za elimu zinazohusiana na mtoto wako kuwa zimekusanywa, zime dumishwa, au zinatumiwa na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano chini ya serikali na masharti maalum ya elimu ya jimbo.

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima itekeleze na ombi lako la kukagua na kutathmini kumbukumbu zozote za elimu kuhusu mtoto wako bila ya kuchelewa na kabla ya mkutano kuhusu mpango wa elimu wa kibinafsi (IEP), au utaratibu wowote adilifu wa masikizo yanayo tazamiwa (ikijumuisha uamuzi wa mkutano au kusikizwa kuhusu nidhamu), na katika hali yoyote ambayo si zaidi ya siku 45 za kalenda baada ya wewe kutuma ombi.

Haki yako ya kukagua na kutathmini kumbukumbu za elimu zina jumuisha:

- Haki yako ya majibu kutoka kwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano kuhusu maombi elekevu yako ya maelezo na ufafanuzi wa kumbukumbu;
- Haki yakoya kuomba kuwa Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano itoe nakala za kumbukumbu ikiwa huwezi kukagua jinsi ipasavyo na kutathmini kumbukumbu ila upokee nakala hizo; na
- Haki yako kuwa na mwakilishi wako wa kukagua na kutathmini kumbukumbu zako.
- Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano yaweza kukisia kuwa una mamlaka ya kukagua na kutathmini kumbukumbu zinazo husiana na mtoto wako ila tu wakushauri kuwa hauna mamlaka chini ya Sheria inayo tumika ya Jimbo inayo tawala mambo kama hayo kama elezi, matengano na/au talaka.

## **Kufikia Kumbukumbu**

### Sheria 2365.2.3

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima iweke kumbukumbu za watu ambao wanapata ruhusa ya kufikia kumbukumbu za elimu zilizo kusanywa, kudumishwa, au kutumiwa chini ya serikali na masharti maalum ya elimu ya jimbo (isipokuwa kufikiwa na wazazi na wafanyakazi walio ruhusywa na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano), ikijumuisha jina la mhusika, tarehe ya kufikiwa iliyo tolewa, na madhumuni ambayo mtu huyo ana kubaliwa kutumia kumbukumbu hizo.

## **Kumbukumbu ya zaidi ya mtoto mmoja**

Sheria 2365.2.4

Ikiwa kumbukumbu yoyote ya elimu itajumuisha habari ya zaidi ya mtoto mmoja, una haki ya kukagua na kutathmini pekee habari inayo husiana na mtoto wako au kujulishwa habari hiyo maalum.

## **Orodha ya Aina na Maeneo ya Habari**

Rule 2365.2.5

Kwa kutuma maombi, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima ikupe orodha ya aina ya maeneo ya habari ya kumbukumbu za elimu zilizo kusanywa, kudumishwa, au kutumiwa na wakala.

## **Ada**

Sheria 2365.2.6

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano yaweza kulipisha ada kwa nakala za kumbukumbu unanazo tengezewa chini ya masharti ya serikali na elimu maalum ya jimbo, ikiwa ada hiyo haikuzui kutimiza haki yako ya kukagua na kutathmini kumbukumbu hizo.

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haiwezi kulipisha ada ya kutafuta au kupata tena habari chini ya masharti ya serikali na elimu maalum ya jimbo.

## **Marekebisho ya Kumbukumbu kwa maombi ya Mzazi**

Sheria 2365.2.7

Ikiwa unaamini kuwa habari katika kumbukumbu za elimu kuhusu mtoto wako zilizo kusanywa, kudumishwa, au kutumiwa chini ya serikali na masharti ya elimu maalum haiku sawa, inapotosha, au inakiuka usiri au haki zingine za mtoto wako, unaweza kuomba shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ambayo inadumisha habari kubadilisha habari.

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima iamue kama itabadilisha habari kulingana na ombi lako katika muda wa wakati ufaao wa upokezi wa ombi lako.

Ikiwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inakataa kubadilisha habari kulingana na ombi lako, ni lazima ikuarifu kuhusu kukataa huko na ikushauri kuhusu masikilizo sawa ya madhumuni haya kama ilivyoelezwa chini ya kichwa Nafasi ya Kusikiza.

## **Nafasi ya Kusikiza**

Sheria 2365.2.8

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano, kwa maombi, ikupe nafasi ya kusikiza ili kupinga habari iliyoko katika kumbukumbu za elimu zinazomhusu mtoto wako kuhakikisha kuwa haiko sawa, inapotosha, au pengine inakiuka usiri au haki zingine za mtoto wako.

Majaribio ya kupinga habari iliyoko katika kumbukumbu za elimu ni lazima zifanywe kulingana na utaratibu za majaribio kama majaribio chini ya Kanuni ya Haki za Familia za Elimu na Usiri (FERPA).

## **Matokeo ya majaribio**

Sheria 2365.2.9

Ikiwa, matokeo ya majaribio, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inaamua kuwa habari haiku sawa, inapotosha au pengine ina kiuka usiri au haki zingine za mtoto, ni lazima ibadilishe habari jinsi inavyo takikana na ikuarifu kwa barua.

Ikiwa, matokeo ya majaribio, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inaamua kuwa habari haiku sawa, inapotosha, au pengine inakiuka usiri au haki zingine za mtoto wako, ni lazima wakuarifu kuhusu haki yako ya mahali katika kumbukumbu ya mtoto wako ambayo inadumisha taarifa ikitoa maoni kuhusu habari au kutoa sababu zozote ambazo unakataa na uamuzi wa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano

Maelezo kama hayo yaliyowekwa katika kumbukumbu ya mtoto wako ni lazima:

- Yadumishwe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano kama mojawapo ya kumbukumbu za mtoto wako bora tu kumbukumbu au sehemu inayo jadiliwa idumishwe na Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano; na
- Ikiwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inafichua kumbukumbu za mtoto wako au sehemu iliyo pingwa kwa mhusika yeyote, maelezo pia ni lazima yafichuliwe kwa mhusika huyo.

## **Idhini ya Kufichua Habari Mahsusi Mwenyewe**

Sheria 2365.2.11

Mbali na ufichuzi unao ruhuswa na utekelezi wa sheria na mamlaka ya mahakama ambazo idhini ya mzazi haihitajiki na FERPA, idhiniyako ni lazima ipatikane kabla ya habari ya kibinafsi inayotambulika ifichuliwe kwa wahusika wengine mbali na wafanyakazi wa wakala zinazo shiriki. Isipokuwa chini ya matukio yaliyotajwa hapo chini, idhini yako haihitajiki kabla habari ya kibinafsi inayo tambulika kufichuliwa kwa watumishi wa wakala zinazo shiriki kwa madhumuni ya kuafikia mahitaji ya serikali na masharti ya elimu maalum ya jimbo.

Idhini yako, au idhini ya mtoto aliye hitimu ambaye amefika umri wa zaidi ya nusu chini ya sheria ya Jimbo, ni lazima ichukuliwa kabla ya habari ya kibinafsi inayo tambulika itolewe kwa watumishii wa wakala zinazo shiriki kutoa au kulipia huduma za mabadiliko.

Ikiwa mtoto wako yuko, au ataenda, kwa shule huru ambayo haiko karibu na shule hiyo ya wilaya au usimamizi wa muungano, idhini yako ni lazima itolewe kabla ya habari yoyote ya kibinafsi inayo tambulika kuhusu mtoto wako itolewe kati ya watumishi walio katika shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ambapo shule huru ina patikana na watumishi wa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano mahali unapoishi.

## **Kulinda**

### Sheria 2365.2.12

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima ilinde usiri wa habari ya kibinafsi inayo tambulika katika vituo vya kukusanya, kuhifadhi, kufichua, na kuharibu.

Mfanyikazi mmoja katika shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima achukue jukumu la kuhakikisha usiri wa habari yoyote ya kibinafsi inayo tambulika.

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima itoe sera au utaratibu za kuhakikisha kuwa watu wote wanao kusanya au wanaotumia habari ya kibinafsi inayo tambulika wanapokea mafunzo au maelezo kuhusu sera za Vermont na utaratibu chini ya sheria hii na 34 CFR Sehemu 99.

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima idumishe, kwa ukaguzi wa umma, orodha ya majina yaliopo na nafasi za wafanyikazi hao walio katika wakala ambao wana nafasi ya kufikia habari ya kibinafsi inayo tambulika.

## **Uharibifu wa Habari**

### Sheria 2365.2.13

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima zikuarifu wakati habari ya kibinafsi inayo tambulika zilizo chukuliwa, kudumishwa, au kutumika hazihitajiki tena kutoa huduma za kielimu kwa mtoto wako.

Habari ni lazima iharibiwe kwa ombi lako. Hata hivyo, kumbukumbu la kudumu la jina la mtoto wako, anwani, na nambari ya simu, alama zao, kumbukumbu za kuhudhuria, madarasa yaliyo hudhuriwa, kiwango cha darasa kilicho kamilishwa, na mwaka iliyo kamilishwa inaweza kudumishwa bila ya mpaka wa wakati.



## **Utaratibu wa Malalamishi ya Serikali**

### **Tofauti kati ya Utaratibu wa Malalamiko Yanayo tazamiwa na Utaratibu wa Malalamiko ya Serikali**

Sheria za Elimu Maalum za Vermont zilizo wekwa zinagawanya utaratibu za malalamishi ya serikali na utaratibu wa malalamiko na masikizo yanayo tazamiwa. Kama ilivyo elezwa hapo chini, mtu yeyote au shirika laweza kuwasilisha malalamiko ya serikali likidai ukiukaji wowote wa IDEA na mahitaji ya Sheria Maalum za Vermont na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano, Idara ya Elimu ya Vermont, au wakala nyingine yoyote ya umma.

Wewe pekee au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano yaweza kuwasilisha utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa kuhusu jambo lolote linalo husiana na pendekezo au makataa ya kuanzisha au kubadilisha utambulisho, utathmini au kumteua mtoto kielimu aliye na ulemavu, au utoaji wa elimu mwafaka ya bure ya umma (FAPE) kwa mtoto. Wakati Kamishna wa Idara ya elimu ya Vermont kwa jumla ni lazima atatie malalamiko ya Jimbo kati ya kipindi-siku 60 za kalenda, isipokuwa kipindi hicho kimeongezwa vizuri, afisa wa utaratibu adilifu wa masikizo yanayo tazamiwa ni lazima asikize utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa (ikiwa haita tatuliwa kupitia mkutano wa uamuzi au kupitia upatanisho) na kutoa uamuzi ulioandikwa kati ya siku-45-kalenda baada ya mwisho wa kipindi cha uamuzi, kama ilivyo elezwa katika hati hii chini ya kichwa cha Utaratibu wa Uamuzi, isipokuwa afisa wa kusikiza aongeze kipindi mahususi cha kusikizwa kwa ombi lako au kwa ombi la shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano. Malalamiko ya serikali na utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa, uamuzi na utaratibu wa kusikiza ina elezwa kwa kina hapo chini.

### **Utaratibu za Malalamiko ya Serikali**

#### **Sheria 2365.1.5**

Mtu yeyote au shirika linalodai kuwa shule ya wilaya au usimamizi wa muungano au wakala wa umma imetenda kinyume na mahitaji ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont anaweza kuwasilisha malalamiko yaliyo andikwa na kutiwa saini na Kamishna wa Elimu na kutuma nakala ya malalamiko kwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano au wakala wa umma anaye mhudumia mtoto kwa wakati mmoja.

Malalamiko ni lazima yajumuishe--

- Taarifa kuwa wakala wa umma imekiuka mahitaji ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont;
- Ukweli ambao taarifa una angazia;
- Sahini na habari ya mawasiliano ya mlalamishi; na
- Ikiwa madai ya ukiukaji dhidi ya mtoto huyo--
- Jina na anwani ya makazi ya mtoto;
- Jina la shule ambayo mtoto ana hudhuria;

- Katika tukio la mtoto asiyekuwa na makao au kijana (katika maelezo ya sehemu 725(2) ya Kanuni ya McKinney-Vento Usaidizi wa Wasio na Makao (42 U.S.C. 11434a(2)), habari ya mawasiliano ya mtoto inayo patikana, na jina la shule ambayo mtoto ana hudhuria;
- Maelezo ya hali ya shida ya mtoto, ikijumuisha ukweli unao ambatana na shida ; na
- Uamuzi wa shida ulio pendekezwa kwa kiwango kinacho julikana na kinacho patikana kwa mhusika wakati malalamishi yanapo wasilishwa.

Isipokuwa wakati wa utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa ilivyoelezwa chini ya Sheria 2365.1.6, mlalamishi ni lazima adai ukiukaji ambao ulitokea sio zaidi wa mwaka moja kabla ya tarehe ambayo malalamishi yanapokelewa.

Wakati wa mapokezi ya malalamiko, Kamishna atateua mpelelezi wa malalamiko kuendesha uchunguzi. Mpelelezi wa malalamiko atachunguza ushahidi uliowasilishwa kwa niaba ya mlalamishi na kwa niaba ya shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano. Kwa busara ya mpelelezi wa malalamiko, malalamishi huenda yakachunguzwa kwa njia ya uchunguzi wa hati, mkutano, kusikizwa, upelelezi wa mahala-tukio, au mchanganyiko wowote. Mpelelezi wa malalamiko anaweza kumpa mlalamishi nafasi ya kuwasilisha habari zaidi, kwa njia yam domo au kwa maandiko, kuhusu madai ya malalamiko. Mpelelezi wa malalamiko pia anaweza kuipa wakala wa umma nafasi ya kuitikia na mapendekezo ya kutatua malalamiko, au, kwa idhini yako, nafasi ya kukuhusisha katika upatanisho au njia mbadala wa kutatua mzozo.

Ikiwa majaribio yamepangwa, mpelelezi wa malalamiko atakuwa na nguvu zote na majukumu yaliyopangwa hapa chini:

- Kuongoza mikutano ya kabla-majaribio;
- Kuongoza majaribio yoyote ambayo yanaweza kuhitajika;
- Tayarisha matokeo yaliyo pendekezwa kuhusu ukweli na hitimisho ya sheria kuhusu uamuzi uliofanywa na mamlaka ya kusikiza; na
- Nguvu zingine zozote na majukumu yaliyopangwa katika Sheria ya Elimu ya Bodi ya Jimbo 1236.1.

Isizidi siku sitini baada ya kupokea malalamiko, Kamishna atatoa uamuzi ulioandikwa. Wakati huu kiwango huenda kikaongezwa tu ikiwa matukio maalum yapo kulingana na malalamiko mahususi.

Wakati uchunguzi wa malalamiko unaamua kuwa kumekuwa na kutofaulu katika kutoa huduma mwafaka, ripoti ya uchunguzi itaangazia jinsi ya kupatanisha tena makataa ya huduma hizo, ikijumuisha, kama itakikanavyo, kutuzwa kwa kurudishiwa fedha au hatua zozote za urekebishaji kwa mahitaji ya mtoto, pia na utoaji mwafaka wa huduma za siku za usoni kwa watoto wote walio na ulemavu.

Ikiwa malalamiko yaliyo andikwa yamepokewa ambayo pia ni mada ya utaratibu wa majaribio yanayo tazamiwa, au ina mambo tofauti, ambayo mojawapo au zaidi ni kati ya

jaribio hilo, uchunguzi utatenga sehemu yoyote ya malalamiko ambayo inaangaziwa katika utaratibu wa majaribio yanayo tazamiwa hadi tamati.

Hata hivyo, jambo lolote katika malalamiko ambayo si mojawapo ya hatua ya utaratibu unaotazamiwa itatatuliwa kutumia kiwango cha wakati na taratibu zilizo elezwa hapo juu.

Ikiwa jambo lina tajwa katika malalamiko ambayo yaliamuliwa hapo awali katika utaratibu wa kusikiza unao tazamiwa inayo husisha wahusika wale wale, uamuzi wa majaribio inayo unganisha na mlalamishi atajulishwa kuhusu hayo.

Malalamiko yaweza kuwasilishwa kulingana na utoaji wa Sehemu C ya IDEA. Uchunguzi wa malalamiko ya Sehemu C itakamilishwa pamoja na Wakala za Huduma za Binadamu, Idara ya Afya, Sehemu ya Ukuzaji wa Mtoto. Malalamiko yaliyo andikwa yapaswa kutumwa kwa Mkurugenzi wa Mpango wa Familia, Mtoto mchanga, na Watoto wanaoanza kutembea kwa 103 S. Barabara Kuu, Waterbury, Vermont 05671-0204.

## **Utaratibu za Malalamiko Yanayo tazamiwa**

### **Utaratibu wa Malalamiko Yanayo tazamiwa**

Sheria 2365.1.6

#### **Jumla**

Wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano waweza kuwasilisha utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa kuhusu jambo lolote linalohusiana na mapendekezo au makataa ya kuanzisha au kubadilisha kitambulisho, utathmini au uteuzi wa elimu ya mtoto wako, au utoaji wa elimu mwafaka ya bure ya umma (FAPE) kwa mtoto wako.

Utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa ni lazima idai ukiukaji ambayo ilifanyika sio zaidi ya miaka miwili kabla wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ilijua au ingepaswa kujua kuhusu hatua iliyodaiwa ambayo inaunda msingi wa utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa. Isipokuwa, ikiwa mwenyewe umemsajili mtoto wako katika shule huru na unataka kurudishiwa pesa, utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa ni lazima iwasilishwe kati ya siku 90 ya usajili.

Kipindi hicho kilicho hapo juu hakitumiki kwako ikiwa haungeweza kuwasilisha utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa kati ya kipindi kwa sababu:

- Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haswa kuwasilisha vibaya kuwa ilitatua mambo yaliyotajwa katika malalamiko; au
- Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ilizuia habari kutoka kwako ambayo ilihitajika kukupa chini ya IDEA na Sheria Maalum za Elimu za Vermont.

#### **Habari kwa wazazi**

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima ikujulishe kuhusu huduma zozote zifaazo za bure au zenye gharama-chini za kisheria katika eneo ikiwa utaomba habari, au ikiwa wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inawasilisha utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa.

### **Mwanzo wa Utaratibu wa Masikizo yanayo tazamiwa**

Sheria 2365.1.6.2 – 2365.1.6.6

#### **Jumla**

Ili kuomba majaribio, wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano (au wakili wako au wakili wa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano) ni lazima awasilishe utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa kwa mhusika mwingine. Malalamishi ni lazima iwe na mambo yote yaliyo orodheshwa hapa hapa chini na ni lazima yawe ya siri.

Wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano, yoyote yule aliye wasilisha malalamiko, ni lazima awape Idara ya Elimu ya Vermont nakala ya malalamiko kutumia fomu iliyo tolewa na Kamishna.

## **Yaliyomo katika malamiko**

Utaratibu wa malamiko yanayo tarajiwa ni lazima ijumuishe:

- Jina la mtoto;
- Anwani ya makao ya mtoto;
- Jina la shule ya mtoto;
- Ikiwa mtoto hana makao au kijana, habari ya mawasiliano na jina la shule ya mtoto;
- Maelezo na hali ya shida ya mtoto inayo husiana na mapendekezo au na hatua iliyokataliwa, ikijumuisha ukweli unao ambatana na shida; na
- Uamuzi ulio pendekezwa kuhusu shida kwa kiwango kinacho julikana na kinacho patikana kwako au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano kwa wakati huo.

## **Ilani inayo hitajika kabla ya kusikizwa kwa utaratibu wa malamiko yanayo tazamiwa**

Wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano huenda isiwe na utaratibu wa masikizo yanayo tazamiwa hadi wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano (au wakili wako au wakili wa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano) awasilishe utaratibu wa malamiko yanayo tazamiwa ambayo ina jumuisha habari iliyo orodheshwa hapo juu.

## **Utoshelevu wa malamiko**

Ili utaratibu wa malamiko yanayo tazamiwa uendelee, ni lazima ikisiwe toshelevu. Utaratibu wa malamiko yanayo tarajiwa itakisiwa toshelevu (wameafikia mahitaji ya idhini yaliyo hapo juu) isipokuwa mhusika ana pokea utaratibu wa malamiko yanayo tazamiwa (wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano) ina arifu afisa wa kusikia na mhusika mwingine kwa maandiko, kati ya siku 15 za kalenda baada ya kupokea, kuwa mhusika anaye pokea anaamini kuwa utaratibu wa malamiko unao tarajiwa haya afikii mahitaji yaliyo orodheshwa hapo juu.

Kati ya siku tano za kalenda za kupokea taarifa kuwa mhusika wa kupokea (wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano) inazingatia utaratibu wa malamiko yanayo tazamiwa kutofaa, afisa wa kusikiza ni lazima aamue ikiwa utaratibu wa malamiko yanayo tazamiwa kama unaafikia mahitaji yaliyo orodheshwa hapo juu, na kukuarifu wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano kwa maandiko punde.

## **Mabadiliko ya malamiko**

Wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano yaweza kufanya mabadiliko pekee ikiwa:

- Mhusika mwingine anakubali mabadiliko kwa maandiko na anapewa nafasi ya kutatua utaratibu wa malamiko yanayo tazamiwa kupitia mkutano wa upatanisho, jinsi ilivyoelezwa hapo chini: au
- Lakini isipopita siku tano kabla ya utartibu wa masikizo yanayo tazamiwa kuanza, afisa wa masikizo anatoa ruhusa ya mabadiliko.

Ikiwa mlalamishi mhusika (wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano) inafanya mabadiliko ya utaratibu wa malalamiko unaotazamiwa, kipindi cha mkutano wa mapatano (kati ya siku 15 za kalenda ya kupokea malalamiko) na kipindi cha wakati wa upatanisho (kati ya siku 30 za kalenda za kupokea malalamiko) anza tena katika tarehe ya malalamiko yaliyobadilishwa kuwasilishwa.

### **Matokeo ya Shule ya Wilaya au Usimamizi wa Muungano Kwa Utaratibu wa Malalamiko yanayo tazamiwa**

Ikiwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haijakutumia ilani iliyo andikwa ya hapo awali, kama ilivyoelezwa chini ya kichwa Ilani ya Hapo Awali Iliyo andikwa, kuhusu mada iliyo katika utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano, kati ya siku 10 za kaalenda ya kupokea utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa, ikutumie majibu ambayo ina jumuisha:

1. Ufafanuzi kwa nini shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ilipendekeza au kukataa kuchukua hatua iliyotolewa katika utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa;
2. Maelezo ya chaguzi zingine ambazo Timu ya mpango wa elimu ya kibinafsi ya mtoto wako (IEP) imedhukuru na sababu kwa nini chaguzi hizo zilikataliwa;
3. Maelezo ya kila utaratibu wa utathmini, makadirio, kumbukumbu, au ripoti ya shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano iliyo tumiwa kama msingi wa mapendekezo au hatua iliyo kataliwa; na
4. Maelezo ya sababu zingine ambazo zinafaa kwa mapendekezo au hatua zilizo kataliwa za shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano.

Kutoa maelezo kwa aya 1-4 hapo juu haizuii shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano kudai kuwa utaratibu wa malalamiko yako yanayo tazamiwa haukutosha.

### **Matokeo ya mhusika mwingine kwa mutaratibu wa malamiko unaotazamiwa**

Isipokuwa kama ilivyo elezwa chini ya kichwa-kidogo mara tu hapo juu, majiby ya shule ya wilaya au usimamizi wa muungano kuhusu utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa, kundi kinacho pokea utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa ni lazima, katika kipindi cha siku 10 ya kalenda ya kupokea malalamiko, itumie kundi husika majibu yanayo angazia mahsusi mambo katika malalamiko.

## **Upatanisho**

Sheria 2365.1.4

### **Jumla**

Utaratibu wa upatanisho unao tolewa na Kamishna inapatikana kwa wazazi wa wanafunzi walio na ulemavu, shule ya wilaya au usimamizi wa muungano na wakala zingine za umma pamoja na mzozo wa elimu maalum, ikijumuisha mambo yanayo tokea kabla ya kuwasilishwa kwa utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa.

### **Mahitaji**

Utaratibu zinafaa kuhakikisha kuwa utaratibu wa upatanisho:

- Ni ya kujitolea kwa upande wako na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano;

- Haitumiki kukanusha au kuchelewesha haki yako kwa utaratibu wa majaribio yanayo tazamiwa, au kukanusha haki zozote zingine ulio nazo chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont; na
- Inaongozwa na mpatanishi aliyehitimu na muadilifu ambaye amepata mafundisho kuhusu mbinu mwafaka za upatanisho.

Idara ya Elimu ina orodha ya wapatanishi ambao wamehitimu na waadilifu na wanajua sheria na kanuni zinazo husiana na utoaji wa elimu maalum na huduma zinazo ambatana nazo.

Idara ya Elimu inawajibibu wa kugharamia gharama ya utaratibu wa upatanisho, ikijumuisha gharama za mikutano.

Kila mkutano katika utaratibu wa upatanisho ni lazima iwe na ratiba ya wakati ufaao na ifanyike katika mahali inayofaa kwako na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano.

Ikiwa wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ina amua mzozo kupitia utaratibu wa upatanisho, makundi yote mawili ni lazima ziingie katika mkataba unao jalidi inayotoa uamuzi na kuwa:

- Inaeleza kuwa majadiliano yote yaliyo jadiliwa wakati wa utaratibu wa upatanisho yatabaki kuwa siri na yasiweze kutumiwa kama ushahidi katika utaratibu wa majaribio yoyote yanayo tazamiwa baadaye au mashtaka ya kiraia; na
- Inatiwa saina na wewe na mwakilishi wa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ambaye ana mamlaka ya kujalidi shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano.

Mkataba wa upatanisho ulioandikwa, na kutiwa saina ina tekeleza sheria katika Jimbo la mahakama yoyote yenye ustadi wa mamlaka za kisheria (mahakama iliyo na mamlaka chini ya sheria ya Jimbo kusikiza kesi ya aina hii) au katika mahakama ya wilaya ya Marekani.

Majadiliano yaliyo jadiliwa wakati wa utaratibu wa upatanisho ni lazima iwe siri. Hayawezi kutumika kama ushahidi katika utaratibu wa majaribio yoyote yanayo tazamiwa katika siku za usoni au mashataka ya kiraia ya mahakama yoyote ya Shirikisho au mahakama ya Jimbo ya Jimbo linalo pokea usaidizi chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont.

Maombi yaliyo andikwa kwa ajili ya upatanisho yatawasilishwa kwenye Idara ya Elimu ya Vermont, Huduma ya Upatanisho ya Elimu Maalum (VDE-SEMS), 120 Barabara kuu ya Jimbo, Montpelier, Vermont 05620-2501.

Kufuatia kuwasilishwa kwa ombi kama hilo, Idara itakutumia Ilani ya Haki za Wazazi katika Elimu Maalum na itatuma utaratibu wake wa upatanisho kwa makundi yote kwa upatanisho.

Mkataba wa upatanisho utakuwa katika maandishi katika fomu iliyo idhinishwa na Kamishna na kutiwa saina na makundi yote mawili. Ikiwa ombi haliwezi kuandikwa kwa ajili ya hali mahsusi kama kutoweza kuwasiliana kwa maandiko, ombi linaweza kufanywa kuitia njia zingine za mawasiliano.

## **Uadilifu wa mpatanishi**

Mpatanishi:

- Huenda asiwe mwajiriwa wa Idara ya Elimu ya Vermont au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ambayo ina husika katika elimu au utunzi wa mtoto wako; na

- Lazima asiwe na mvuto wa kibinafsi au kitaalamu ambayo ina tofautiana na malengo ya mpatanishi.

Mtu ambaye kwa vingine anahitimu kuwa kama mpatanishi si mwajiriwa wa shule ya wilaya au usimamizi wa muungano au Idara ya Elimu ya Vermont pekee kwasababu halipwi na VTDOE au shule ya wilaya au usimamizi wa muungano kuhudumu kama mpatanishi.

## **Nafasi ya Mtoto wakati Utaratibu wa Malalamiko na Masikizo Yakutazamiwa Inangoja Uamuzi**

Sheria 2365.1.11

Isipokuwa kama ilivyo elezwa chini ya kichwa cha Taratibu Wakati unapo Waadhibu Watoto Walio na Ulemavu, mara tu utaratibu wa malalamiko yanayo tarajiwa yanatumwa kwa kundi lingine, wakati wa kipindi cha utaratibu wa uamuzi, na unapo ngojea uamuzi wa uadidifu wa utaratibu wa majaribio yoyote yanayo tazamiwa, isipokuwa wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ina kubaliana vingine, mtoto wako lazima abaki katika shule yake ya sasa.

Ikiwa utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa ina husu maombi kujiunga na shule ya umma kwa mara ya kwanza, mtoto wako, na idhini yako, lazima asjiliwe katika mpango wa shule za umma za kawaida hadi kukamilika kwa mashataka zote za aina hii za kisheria.

Ikiwa uamuzi wa afisa wa kusikza katika utaratibu wa majaribio yanayo tazamiwa inakubaliana na mzazi wa mtoto kuwa mabadiliko katika uteuzi ni mwafaka, kuwa uteuzi itachukuliwa kama mkataba kati ya shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano na wewe.

Ikiwa utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa inahusu maombi ya huduma za mwanzo chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont kwa mtoto anaye fanya mageuzi toka kwa kuhudumiwa chini ya Sehemu Cha ya IDEA hadi Sheria za Elimu Maalum za Vermont na ambaye hajahitimu kupokea huduma za Sehemu Cha kwa sababu mtoto amefikisha umri wa miaka mitatu, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haihitajiki kutoa huduma za Sehemu Cha ambazo mtoto amekuwa akizipokea.

Ikiwa mtoto amepatikana kuwa amehitimu chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont na unatoa idhini ya mtoto kupokea elimu maalum na huduma zinazo ambatana kwa mara ya kwanza, hivyo basi, kwa kungojea matokeo ya mashtaka, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima itoe elimu maalum na huduma hizo zinazo ambatana ambazo haziko katika mzozo (zile ambazo wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano zinakubaliana nazo).

## **Kikao cha Uamuzi**

Sheria 2365.1.8

### **Mkutano wa uamuzi**

Kati ya siku 15 za kalenda ya kupokea ilani yako ya utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa, na kabla ya utaratibu wa majaribio yanayo tazamiwa kuanza, shule yako ya



wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima waitishe mkutano na wewe na mwanachama au wanachama husika wa Timu ya mpango wa elimu ya kubinafsisha (IEP) ambao wana ujuzi mahsusi za kweli zilizo tambuliwa kwenye utaratibu wako wa malalamiko yanayo tazamiwa. Mkutano:

- Lazima ijumuishe mwakilishi wa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ambaye ana mamlaka ya kufanya-uamuzi kwa niaba ya shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano; na
- Huenda asimhusishe wakili wa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano isipokuwa wakati umeandamana na wakili.

Wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano itaamua wanachama husika wa Timu ya IEP kuhudhuria mkutano.

Dhamira ya mkutano ni yako kujadili utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa, na ukweli ambao unatia msingi wa malalamiko, ili shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano iwe na fursa ya kutatua mzozo.

Mkutano wa uamuzi hautafaa ikiwa:

- Wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano mna kubaliana kwa maandiko kutupilia mbali mkutano; au
- Wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano mna kubaliana kutumia utaratibu wa upatanishi, kama ilivyo elezwa chini ya kichwa cha Upatanisho.

### **Kipindi cha Uamuzi**

Ikiwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haijaafikia suluhisho la utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa yanayokuridhisha katika kipindi cha siku 30 za kalenda baada ya kupokelewa kwa utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa (wakati wa kipindi hiki kwa ajili ya utaratibu wa uamuzi), utaratibu wa masikizo yanayo tazamiwa huenda ikafanyika. Kipindi cha siku-45-kalenda za kutoa uamuzi wa mwisho ina anza baada ya kumalizika kwa kipindi cha siku-30-kalenda za uamuzi, with na isipokuwa na uhakika kwa urekebishaji unao fanywa katika kipindi cha siku-30-kalenda za uamuzi, kama ilivyo elezwa hapo chini.

Isipokuwa mahali ambapo wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano pamoja mmekubali kutupilia mbali utaratibu wa uamuzi au kutumia upatanishi, kushindwa kwako kushiriki kwenye mkutano wa uamuzi itachelewesha wakati wa utaratibu wa uamuzi na utaratibu wa masikizo yanayo tazamiwa hadi utakapo kubali kushiriki kwenye mkutano.

Ikiwa baada ya juhudi elekevu na uandikaji wa juhudi hizo, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano haina uwezo wa kupata mahudhurio yako kwenye mkutano wa uamuzi, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano huenda, mwisho wa kipindi cha siku-30-kalenda za uamuzi, ombi kuwa afisa wa kusikiza anatupilia mbali utaratibu wa malalamiko yako yanayo tazamiwa.

Hati za juhudi kama hizo lazima zijumuishe kumbukumbu ya majaribio ya shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano kupanga wakati na mahala uliokubaliwa kwa pamoja, kama;

- Kumbukumbu za kina za mawasiliano ya simu au iliyo jaribiwa na matokeo ya mawasiliano hayo;
- Nakala za mawasiliano uliotumiwa na majibu yaliyo pokewa; na
- Kumbukumbu za kina za ziara zilizo fanywa nyumbani kwako au mahala pako pa kazi na matokeo ya ziara hizo.

Ikiwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inashindwa kufanya mkutano wa uamuzi kati ya siku 15 za kalenda baada ya kupokea ilani ya utaratibu wako wa malalamiko yanayo tazamiwa au inashindwa kushiriki kwenye mkutano wa uamuzi, unaweza kumuuliza afisa wa kusikiza kuamuru kwamba utaratibu wa kusikizwa inayo tazamiwa ya siku-45-kalenda kuanza.

### **Marekebisho kwa kipindi cha uamuzi wa siku-30-kalenda**

Ikiwa wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inakubali kwa kuandika kutupilia mbali mkutano wa uamuzi, hivyo basi kipindi cha siku-45-kalenda ya utaratibu wa kusikizwa kwa malalamiko yanayo tazamiwa itaanza siku inayofuata.

Baada ya kuanza kwa mkutano wa uamuzi na kabla ya kumalizika kwa kipindi cha uamuzi wa siku-30-kalenda, ikiwa wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inakubali kwa kuandika kuwa hakuna mkataba wowote unao wezekana, hivyo basi kipindi cha uamuzi wa siku-45-kalenda ya utaratibu wa kusikizwa kwa malalamiko yanayo tazamiwa itaanza siku inayofuata.

Ikiwa wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inakubali kutumia utaratibu wa upatanisho, baada ya kumalizika kwa kipindi cha uamuzi wa siku-30-kalenda, makundi yote mawili yanaweza kukubaliana kwa kuandika kuendelea kwa upatanisho hadi wakati mkataba utakapo afikiwa.

Hata hivyo, ikiwa wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inajitoe kwenye utaratibu wa upatanisho, hivyo basi kipindi cha siku-45-kalenda ya utaratibu wa kusikizwa itaanza siku inayofuata.

### **Mkataba wa maafikiano yaliyo andikwa**

Ikiwa uamuzi wa mzozo umeafikiwa katika mkutano wa uamuzi, wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima kuingia katika mkataba wa kujadili wa kisheria ambayo ni:

- Imetiwa saina na wewe na mwakilishi wa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ambaye ana mamlaka ya kujalidi shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano; na
- Ina tekeleza sheria katika Jimbo la mahakama yoyote yenye ustadi wa mamlaka za kisheria (Mahakama ya Jimbo iliyo na mamlaka ya kusikiza kesi ya aina hii) au katika mahakama ya wilaya ya Marekani.

### **Kipindi cha kutafakari mkataba**

Ikiwa wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inaingia katika mkataba kutokana na mkutano wa uamuzi, aidha makundi yote (wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano) mnaweza kubatili mkataba katika kipindi cha siku

3 ya kufanya kazi kwa wakati ambao nyote wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano mnatia saina mkataba.

### **Kusikizwa kwa Utaratibu wa Malalamiko Yanayo tazamiwa**

#### **Kusikizwa kwa Utaratibu Adilifu Yanayo tazamiwa**

34 CFR §300.511

Wakati wowote utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa unapo wasilishwa, wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano inayao husika katika mzozo ni lazima iwe na fursa ya kusikizwa kwa utaratibu adilifu unao tazamiwa, kama ilivyo elezwa katika sehemu za Utaratibu wa Malalamiko Yanayo tazamiwa na Utaratibu wa Uamuzi. Idara ya Elimu ya Vermont ina wajibika wa kuita mkutano wa utaratibu wa Masikizo yanayo tazamiwa.

#### **Afisa mwadilifu wa kusikiliza**

Kwa kiwango cha chini, afisa wa kusikiza:

- Ni lazima awe mwajiriwa wa Idara ya Elimu ya Vermont au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano au wakala ambao una husika katika elimu au utunzi wa mtoto. Hata hivyo, mtu ambaye si mwajiriwa wa wakala pekee kwa sababu halipwi na wakala ili kuhudumu kama afisa wa kusikiza;
- Lazima asiwe na mvuto wa kibinafsi au kitaalamu ambayo ina tofautiana na malengo ya mpatanishi;
- Lazima awe na leseni ya kuhudumu kama wakili;
- Lazima awe na ujuzi na aelewe mahitaji ya IDEA, na Shirikisho na kanuni za Jimbo zinazo husiana na IDEA, tafsiri za kisheria za IDEA wa Shirikisho la mahakama ya Jimbo; na
- Lazima awe na ujuzi na uwezo wa kuendesha shughuli ya kusikiliza kwa kesi, na asifanye na kuandika uamuzi, thabiti pamiya na mwafaka, utekelezaji wa sheria wastani.

Idara ya Elimu ya Vermont itaweka orodha ya wale wazazi ambao wana hudumu kama maafisa wa kusikiliza kesi ambayo inajumuisha taarifa ya masomo ya kila afisa anaye sikiza kesi.

Maudhui ya hoja ya utaratibu wa kusikiliza kesi inayo tazamiwa

Mhusika (shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano) ambayo inaomba kusikilizwa kwa kesi inayo tazamiwa huenda isiweze kutoa hoja kwenye utaratibu wa kusikizwa kwa kesi unaotazamiwa ambayo haikuwa imeangaziwa katika utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa, isipokuwa kundi hilo lingine linakubali.

#### **Kipindi kizuri cha kuomba kwa kusikilizwa kwa kesi**

Wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima iombe kusilizwa kwa uadilifu kwa utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa katika kipindi cha miata miwili ya tarehe wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi ilijua au ingefaa kujua kuhusu hoja zilizo angaziwa katika malalamiko.

### **Isiyoko katika kipindi**

Kipindi hicho kilicho hapo juu hakitumiki kwako ikiwa hungeweza kuwasilisha utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa kwasababu:

- Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano mahsusi iliwakilisha vibaya kuwa ilikuwa imetatua shida au hoja uliokuwa unatoa katika malalamiko yako; au
- Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ilizuia kutoa habari kutoka kwako kuwa ilihitajika kukupa chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont.

### **Utaratibu wa Kusikizwa**

Sheria 2365.1.6.15

#### **Jumla**

Mhusika yoyote anayehusika kwenye utaratibu wa kusikizwa kwa kesi (ikijumuisha kusikilizwa kwa kesi zinazo husiana na utaratibu za nidhamu) an haki ya:

- Iandamane na kushauriwa na wakili na/au watu walio na ujuzi maalum au mafunzo kuhusu matatizo ya watoto walio na ulemavu;
- Kuwasilisha ushahidi na kukumbana, kudadisi, na kuhitaji mahudhurio ya washahidi;
- Kukataa utangulizi wa ushahidi wowote katika kusikizwa kwa kesi ambayo haija fichuliwa kwa kundi angalau kwa kipindi cha siku tano za kufanya kazi kabla ya kusikizwa kwa kesi;
- Chukua barua, au, kwa chaguo lako, barua pepe, rekodi ya maneno moja-kwa-moja ya kusikizwa kwa kesi; na
- Pokea maandiko, au kwa chaguo lako, ukweli wa matokeo ya barua pepe na maamuzi.

#### **Kufichua zaidi habari**

Angalau siku tano za kazi kabla ya utaratibu wa kusikizwa kwa kesi zinazo tazamiwa, wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima mfichue kwa kila mmoja wao tathmini zote zilizo kamilishwa kufikia siku hiyo na mapendekezo kwa msingi wa tathmini hizo ambazo wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano iliyo azimiwa kutumika wakati wa kusikizwa kwa kesi.

Afisa wa kusikiza kesi anaweza kuzuia kundi lolote ambalo linashindwa kutii mahitaji haya kuanzia utangulizi wa tathmini yoyote inayo husiana au mapendekezo katika kusikizwa kwa kesi bila ya idhini ya kundi lingine.

#### **Haki za wazazi wakati wa kusikizwa kwa kesi**

Ni lazima upewe haki ya:

- Mtoto awe hapo;

- Kufanywa wazi usikilizaji wa kesi kwa umma; na
- Kuwa na kumbukumbu ya kusikizwa kwa kesi, ukweli wa matokeo na maamuzi unayopewa bila ya gharama yoyote.

## **Uamuzi wa Afisa wa Kusikiliza kesi**

Sheria 2365.1.16(cha)

Uamuzi wa afisa wa kusikiliza kuhusu kama mtoto wako alipokea elimu ya bure ya umma mwafaka (FAPE) ni lazima iwe katika msingi wa kweli.

Katika mambo yanayo dai ukiukaji, afisa anaweza kupata kwamba mtoto wako hakupokea FAPE pekee ikiwa upungufu wa utaratibu:

- Ime taaradhi haki za mtoto wako kwa elimu ya bure ya umma mwafaka (FAPE);
- Ime taaradhi kwa ukubwa pamoja na fursa yako ya kushiriki katika utaratibu wa kufanya-uamuzi kuhusu utoaji wa elimu ya bure ya umma mwafaka(FAPE) kwa mtoto wako; au
- Ime sababisha kuzuiwa kwa faida za elimu.

Hakuna chochote kitakacho mzuia afisa wa kusikiza kesi kuamuru shule ya wilaya au usimamizi wa muungano kutii utaratibu wa mahitaji chini ya Sheria 2365.1 hadi 2365.1.13.

## **Matokeo na uamuzi kwa umma**

Idara ya Elimu ya Vermont, baada ya kufuta habari yoyote ya kibinafsi ghairi, lazima:

- Iwasilishe matokeo na maamuzi katika utaratibu wa kusikilizwa kwa kesi; na
- Itoe matokeo hayo na maamuzi kwa umma.

## **Rufaa**

Sheria 2365.1.8

Mwisho wa maamuzi ya kusikilizwa

Uamuzi unao fanywa katika utaratibu wa kusikizwa kwa kesi (ikijumuisha kusikizwa kwa kesi inayo ambatana na taratibu za kuadhibu) ni mwisho, isipokuwa kama kundi lolote lililo husika katika usikilizaji wa kesi ( wewe au Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano) inaweza kukata rufaa kuhusu uamuzi kwa kuleta hatua za kiraia, kama ilivyo elezwa hapo chini.

Kipindi kizuri na Muda mwafaka wa Kusikizwa kwa kesi na Kutafakari

Sheria 2365.1.16 (a) & (ba)

Idara ya Elimu ya Vermont ni lazima ihakikishe kuwa sio baada ya siku 45 za kalenda baada ya kumalizika kwa kipindi cha siku-30-kalenda kwa mkutano wa uamuzi au, kama ilivyo elezwa chini ya kichwa-ndogo Marekebisho kwa kipindi cha siku-30-kalenda za uamuzi,sio baada ya siku 45 za kalenda baada ya kumalizika kwa kipindi cha wakati uliorekebishwa.

- Uamuzi wa mwisho unafikiwa katika kusikizwa kwa kesi; na

- Nakala ya uamuzi inatumwa kwa kila kundi kwa njia ya posta
- Afisa wa kusikiza kesi anaweza kutoa mwongezo bayana ya wakati kupita kipindi cha siku-45-kalenda kama ilivyo elezwa hapo juu kupitia ombi la kundi lolote, ikiwa:
  - Maendeleo ya elimu au maslahi-mtoto wako haita ahirishwa na uhairishaji;
  - Mhusika hatakuwa na wakati wa kutosha kutayarisha na kuwasilisha nafasi yake kwenye kesi kulingana na mahitaji ya utaratibu yanayo tazamiwa; na
  - Haja ya kuchelewesha ni kubwa zaidi kuliko matokeo yoyote ya kifedha au hasara ambayo huenda ikakadiriwa na kundi katika tukio la kuchelewa.

Kila kusikizwa kwa kesi ni lazima iendeshwe katika mahali na wakati ambao ni mwafaka kwako na mtoto wako.

## **Hatua za Raia**

Sheria 2365.1.9

### **Jumla**

Mhusika wowote (wewe au Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano) ambaye hakubaliani na matokeo na maamuzi kwenye utaratibu wa kusikizwa kwa kesi inayo tazamiwa (ikijumuisha kusikizwa kwa kesi unao ambatana na taratibu za nidhamu) ana haki ya kuchukua hatua za kiraia ikilingana na jambo ambalo lilikuwa maudhui ya utaratibu wa kusikizwa kwa kesi inayo tazamiwa.

- Hatua inaweza kuletwa kwenye mahakama ya Jimbo yenye ustadi wa mamlaka za kisheria (Mahakama ya Jimbo iliyo na mamlaka ya kusikiza kesi ya aina hii) au katika mahakama ya wilaya ya Marekani bila kutilia maanani uzito wa mzozo.

### **Mpaka wa wakati**

Mhusika (shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano) inayoleta hatua itakuwa na siku 90 za kalenda kuanzia siku ya kufaywa kwa uamuzi na afisa wa kusikiza kesi kuwasilisha hatua za kiraia.

### **Utaratibu zaidi**

Katika hatua yoyote ya kiraia, mahakama:

- Inapokea kumbukumbu za taratibu za serikali;
- Inasikiza ushahidi zaidi kwa ombi lako au kwa ombi la shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano; na
- Inafanya uamuzi wake kwa msingi wa uzito wa ushahidi na inatoa afueni ya kwamba mahakama ina amua kuwa mwafaka.

### **Mamlaka ya mahakama za wilaya**

Mahakama za wilaya Marekani zina mamlaka ya kufanya uamuzi juu ya taratibu zilizo wasilishwa chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont bila kuitilia maanani uzito wa mzozo.

### **Sheria za ujenzi**

Hakuna chochote katika IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont ambayo inazuia au kutia mpaka haki, taratibu, na suluhisho zinazo patikana chini ya Katiba ya U.S, Sheria ya Waamerika walio na Ulemavu mwaka wa 1990, Kichwa cha V ya Sheria ya Urekebishaji wa mwaka wa 1973 (Sehemu 504), au sheria zozote za Shirikisho inayolinda haki za watoto walio na ulemavu, isipokuwa kabla ya kuwasilishwa kwa hatua za kiraia chini ya sheria hizi zikitafuta afueni ambayo pia inapatikana chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont, njia za taratibu zinazo tazamiwa kama zilivyo elezwa hapo juu ni lazima zitumike vilivyo kwa kiwango sawa kama vile ingehitajika ikiwa kundi lingewasilisha malalmiko chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont.

Hii ina maanisha kuwa unaweza kuwa na suluhisho inayo patikana chini ya sheria zingine zinazo ambatana na zile ambazo zinapatikana chioni ya IDEA, lakini kwa ujumla, ili kupata afueni chini ya sheria hizo zingine; ni lazima kwanza utumie suluhisho za serikali zinazo patikana chini ya IDEA (k.m, utaratibu wa malalamiko ya kusikizwa kwa kesi, mkutano wa uamuzi, na taratibu adilifu za kusikizwa kwa kesi inayo tazamiwa) kabla kwenda moja kwa moja kwenye mahakama.

## **Ada ya Wakili**

Sheria 2365.1.10

### **Jumla**

Katika hatua yoyote au utaratibu unao wasilishwa chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum Za Vermont, ikiwa utashinda, mahakama, kwa hiari yake, inaweza kuzawadia ada ya kutosha ya wakili kama sehemu ya gharama kwako.

Katika hatua yoyote au utaratibu unao wasilishwa chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum Za Vermont, ikiwa utashinda, mahakama, kwa hiari yake, inaweza kuzawadia ada ya kutosha ya wakili kama sehemu ya gharama iliyopo kwa Idara ya Elimu ya Vermont au shule ya wilaya au usimamizi wa muungano, kulipwa na wakili wako, ikiwa wakili:

- aliwasilisha malalamiko au kesi mahakamani kuwa matokeo ya mahakama ni hafifu, isiyo stahili, au bila msingi; au
- aliendelea kushtaki baada ya kufana kwa hatua iliyo chukuliwa, kuto stahili, au bila msingi; au

Katika hatua yoyote au utaratibu unao wasilishwa chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum Za Vermont, ikiwa utashinda, mahakama, kwa hiari yake, inaweza kuzawadia ada ya kutosha ya wakili kama sehemu ya gharama iliopo kwa Idara ya Elimu ya Vermont au shule ya wilaya au usimamizi wa muungano, kulipwa na wewe au wakili wako kwa nia isiyo kubalika, kama:

- Kusumbua,
- Kuchelewesha kusikofaa, au
- Kuongeza kiholela gharama ya hatua iliyo chukuliwa au utaratibu.

### **Utuzo wa ada**

Mahakama inatuza ada ya wakili nafuu kama ifuatavyo:

- Ada lazima itolewe kwa msingi wa hesabu iliyopo katika jamii ambayo hatua au kusikizwa kwa kesi ulitokea kwa ajili ya huduma za mtindo na wastani zilizo wekwa tayari. Hakuna kiinua mgogo wala nyongeza inaweza kutumika wakati wa kukadiria ada itakayotuzwa.

- Ada huenda isitolewe na gharama zinazo ambatana huenda zisirudishwe katika hatua yoyte au utaratibu chini ya Sheria za Elimu Maalum za Vermont kwa huduma zilizo tolewa baada ya toleo kuandikwa ya suluhu kwako ikiwa:
  - Toleo limefanywa kati ya kipindi kilicho afikiwa na Sheria ya 68 ya Shirikisho la Utaratibu wa Raia au, katika kesi ya utaratibu wa masikizo yanayo tazamiwa au kiwango-Jimbo kutafakari, kwa wakati wowote zaidi ya siku 10 za kalenda kabla ya kusikizwa kwa kesi;
  - Toleo halite kubalika kati ya kipindi cha siku 10 za kalenda; na
  - Mahakama au afisa wa serikali kusikiza kesi anatambua kuwa afueni ambayo ulipata mwishowe haikufaidi sana kuliko toleo la suluhu.
  - Fauka ya mipaka hizi, tuzo ya ada ya wakili na gharama zinazo ambatana waweza kulipwa ikiwa utashinda na ulitoa sababu ya kukataa azimio la makubaliano.
- Ada huenda isituzwe kuambatana na mkutano wowote wa Timu ya mpango wa elimu ya kibinafsi (IEP) isipokuwa wakati mkutano unafanywa kama matokeo ya utaratibu wa serikali au hatua ya mahakama.
- Ada huenda isituzwe kwa upatanisho kama ilivyo elezwa chini ya kichwa Upatanisho.
  - Mkutano wa uamuzi, kama ilivyo elezwa chini ya kichwa Uamuzi wa mkutano, haihesabiki kama mkutano ulio fanywa kama matokeo ya kusikizwa kwa kesi na serikali au hatua ya mahakama, na pia haihesabiki kama kusikizwa kwa kesi na serikali au hatua ya mahakama kwa azimio la utoaji wa ada hizi za wakili.
- Mahakama inaweza kupunguza, kama njia mwafaka, kiasi cha fedha ya ada ya wakili inayo tuzwa chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont, ikiwa mahakama inagundua kuwa:
  - Wewe, au wakili wako, wakati wa kipindi cha utaratibu au matukio, bila kutilia maanani ulichelewesha uamuzi wa mzozo;
  - Kiasi cha fedha ya ada ya wakili kwa vingine ilitoa idhini ya kutuzwa kiholela kupita hesabu ya kila saa iliopo katika jamii kwa huduma sawa na wakili wa mafunzo sawa na hayo, sifa na uzoefu;
  - Wakati uliotumika na huduma za kisheria zilizo wekwa tayari zilipita kiwango ukitazama asili ya matukia au taratibu; au
  - Wakili anaye kuwasilisha hakutoa habari ya kutosha kwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano kwenye ilani ya ombi la utaratibu unao tazamiwa kama ilivyo elezwa chini ya kichwa Utaratibu wa Malalamiko Yanayo tazamiwa.
    - Hata hivyo, mahakama huenda isipunguze ada ikiwa ina gundua kuwa Jimbo au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ilichelewesha uamuzi wa mwisho usiofaa wa hatua au utaratibu au kulikuwa na ukiukaji chini ya utoaji wa utaratibu wa hifadhi za IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont



## **Utaratibu wa Wakati Unapo Waadhibu Watoto Walemavu**

### **Mamlaka ya Watumishi wa Shule**

Sheria 4313.1

#### **Uamuzi wa kesi-kwa-kesi**

Watumishi wa shule huenda wakatanabahi hali yoyote isiyo ya kawaida kwa msingi wa kesi-kwa-kesi, wakati wa kuamua ikiwa mabadiliko katika uteuzi, inayofanywa kwa mujibu pamoja na mahitaji yafuatayo yanayo ambatana na nidhamu, ni mwafaka kwa mtoto aliye na ulemavu ambaye anakiuka sheria za shule zinzo waongoza wanafunzi.

#### **Mamlaka kwa jumla**

Hadi kiwango kuwa kila mmoja wao anachukua hatua kama hizo kwa watoto wasio walemavu, watumishi wa shule wanaweza, kwa siku za shule zisizozidi 10 mtawala, kumwondoa mtoto mlemavu ambaye anakiuka kanuni ya tabia ya mwanafunzi kutoka kwa uteuzi wake wa sasa hadi kwa hali ya muda mwafaka mbadala (ambayo inapaswa kuamuliwa na Kundi la mradi wa elimu ya kibinafsi ya (IEP) ya mtoto), hali nyingine, au kufukuzwa kwa muda. Watumishi wa shule pia wanaweza kushinikiza kuondolewa zaidi kwa mtoto kwa siku za kalenda zisizozidi 10 mtawala katika mwaka huo wa shule kw amatukio tofauti ya utovu wa nidhamu; bora tu kuondolewa huko hakuhusishi mabadiliko ya uteuzi (tazama ufafanuzi wa Mabadiliko ya Uteuzi kwa Ajili ya Uondoaji wa Kinidhamu, hapo chini).

Mara tu mtoto aliye na ulemavu ametolewa katika shule yake ya sasa kwa jumla ya siku 10 za shule katika mwaka huo, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano lazima, kwa siku zozote zinazo fuatana za kumtoa mtoto katika shule mwaka huo, kutoa huduma kwa kiwango kinacho hitajika chini ya kichwa-ndogo Huduma.

#### **Mamlaka zaidi**

Ikiwa tabia ambayo ilikiuka kanuni ya tabia ya mwanafunzi haikuwa ishara ya ulemavu wa mtoto (tazama Ishara ya uamuzi, hapo chini) na mabadiliko ya nidhamu ya uteuzi itazidi siku 10 za shule mtawala, mtumishi wa shule anaweza kutuma maombi ya utaratibu wa kinidhamu kwa mtoto huyo mlemavu katika hali hiyo na kwa muda huo kama ilivyo na watoto wasio walemavu, isipokuwa shule ni lazima itoe huduma kwa motto huyo kama ilivyo elezwa hapo chini ya Huduma.

Kundi la IEP la mtoto lina amua eneo la muda mbadala ya elimu ya huduma hizo.

#### **Huduma**

Huduma zinapaswa kutolewa kwa mtoto mlemavu ambaye ametolewa kutoka kwa uteuzi wa sasa wa mtoto yaweza kutolewa na eneo la muda mbadala ya elimu.

Shule ya wilaya au usimamizi wa muungano inahitajika pekee kutoa huduma kwa mtoto mlemavu ambaye ameondolewa katika nafasi yake ya sasa kwa siku 10 za shule au chini katika mwaka huo wa shule, ikiwa itatoa huduma zake kwa mtoto asiye na ulemavu ambaye pia ameondolewa:

- Endelea kupokea huduma za kielimu, ili kumwezesha mtoto kuendelea kuhudhuria katika mafunzo ya jumla ya elimu, ingawa katika hali nyingine, na kuendelea kuafikia malengo yaliyo wekwa na IEP ya mtoto; na
- Kupokea, jinsi inavyo hitajika, makadirio muhimu ya tabia, na huduma za kuingilia kati mwenendo na mabadiliko, ambayo imeundwa kuangazia ukiukaji wa tabia ili zisiwahi kufanyika tena.

Baada ya mtoto mlemavu ameondolewa katika nafasi yake ya sasa kwa siku 10 za shule katika mwaka huo wa shule, na ikiwa kuondolewa kwake sasa ni za siku 10 za shule mtawala au chini na ikiwa kuondolewa si mabadiliko ya nafasi (tazama ufafanuzi hapo chini), kasha mtumishi wa shule, kwa ushauri na angalau mmoja wa mwalimu wa mtoto, wata amua kiwango ambacho huduma zinahitajika kumwezesha mtoto kuendelea kuhudhuria katika mafunzo ya elimu ya jumla, ingawa katika hali nyingine, na kuendelea kutimiza malengo yaliyoko katika IEP ya mtoto.

Ikiwa kuondolewa kwa mtoto ni mabadiliko ya nafasi (tazama ufafanuzi hapo chini), Timu ya IEP ya mtoto itaamua huduma mwafaka ya kumwezesha mtoto kuendelea kuhudhuria katika mafunzo ya elimu ya jumla, ingawa katika hali nyingine, na kuendelea kuafikia malengo yaliyowekwa katika IEP ya mtoto.

### **Uamuzi wa Ishara**

Kati ya siku 10 za shule za uamuzi yoyote ya kubadilisha nafasi ya mtoto mlemavu kwa ajili ya kukiuka kanuni ya tabia ya mwanafunzi (isipokuwa kwa kuondolewa ambayo ni ya siku 10 za shule mtawalia au chini na kutobadilisha nafasi), shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano, wewe, na wanachama wengine muhimu wa Timu ya UEP (kama ulivyoamuwa na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano) ni lazima habari zitafakariwe zote muhimu katika faili ya mwanafunzi uliyopewa kutoa uamuazi:

- Ikiwa tabia kwa wakati huo ilisababishwa na, au ilikuwa na uhusiano wa moja kwa moja na ulemavu wa mtoto; au
- Ikiwa tabia kwa wakati huo ilisababishwa haswa na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano kukosa kuweka IEP ya mtoto.

Ikiwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano, wewe, na wanachama wengine muhimu wa Timu ya IEP ya mtoto wako wana amua kama ni ishara ya ulemavu wa mtoto wako.

Ikiwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano, wewe, na wanachama wengine muhimu wa Timu ya IEP ya mtoto wako wanaamua kama tabia hiyo ilisababishwa na kukosa kuweka IEP, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano kutochukua hatua ya punde kutibu upungufu huo.

## **Uamuzi kuwa tabia ilikuwa ni ishara ya ulemavu wa mtoto**

Ikiwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano, wewe, na wanachama wengine muhimu wa Timu ya IEP ya mtoto wako wana amua kuwa tabia hiyo ilikuwa ni ishara ya ulemavu wa mtoto wako, Timu ya IEP ni lazima au:

- Fanya makadirio muhimu ya mienendo, ama shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ilifanya makadirio muhimu ya mienendo kabla ya tabia ambayo ilisababisha mabadiliko ya nafasi kufanyika, na kuweka mpango wa kuingilia kati mwenendo wa mtoto; au
- Ikiwa mpango wa kuingilia kati mwenendo tayari ume endelezwa, tafakari mpango wa kuingilia kati, na ubadilishe, kama itahitajika, kutatua tabia.

Isipokuwa kama ilivyo elezwa hapo chini, chini ya kichwa-kidogo Matukio maalum, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima imrudishe mtoto kwa nafasi kutoka ambayo mtoto alitolewa, isipokuwa wewe na shule ya wilaya au usimamizi wa muungano mkubali kubadilisha nafasi kama sehemu ya kubadilisha mpango wa kuingilia kati mwenendo.

## **Matukio maalum**

Kama au la tabia ilikuwa ni ishara ya ulemavu wa mtoto, watumishi wa shule wanaweza kumwondoa mtoto kutoka kwa mradi mbadala wa elimu wa muda (kuamuliwa na Timu ya IEP ya mtoto) hadi siku 45 za shule, ikiwa mtoto:

- Anabeba silaha (tazama ufafanuzi hapo chini) shuleni au ana silaha shuleni, katika majengo ya shule, au katika sherehe ya shule chini ya mamlaka ya Idara ya Elimu ya Vermont au shule ya wilaya au usimamizi wa muungano;
- Kwa kujua ana au anatumia madawa haramu (tazama ufafanuzi hapo chini), au kuuza au kuomba mauzo ya bidaa inayo dhibitiwa, (tazama ufafanuzi hapo chini), akiwa shuleni, au katika majengo ya shule, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano
- Amemuumiza sana kwa mwili (tazama ufafanuzi hapo chini) mtu mwingine akiwa shuleni, au katika majengo ya shule, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano

## **Ufafanuzi**

“Kitu Kinachodhibitiwa” ina maanisha dawa au kitu kingine kinachotajwa chini ya ratiba I, II, III, IV, au V katika sehemu 202 (c) ya Kanuni Vitu Vinavyodhibitiwa 21 U.S.C.812 (c)

Dawa haramu ina maanisha kitu kinachodhibitiwa; lakini hakijumuishi kitu kinacho dhibitiwa kilicho milikiwa kihalali au kutumiwa chini ya usimamizi wa mtaalamu au ambayo imemilikiwa kihalali au kutumiwa chini ya Mamlaka yoyote mengine ambayo Inasimamia au chini ya sheria yoyote ya Serikali.

“Kujeruhiwa vibaya kimwili” ina mana ya neno lililopewa “kujeruhiwa vibaya kimwili” chini ya aya (3) kichwa kidogo (h) ya sehemu 1365 ya kichwa 18, ya Kanuni ya

Marekani. “Silaha” ina maana ya neno “silaha hatari” chini ya aya (2) ya kichwa kidogo (g) ya sehemu 930 ya kichwa 18, ya Kanuni ya Marekani

Ilani

- Katika tarehe inayo fanya uamuzi wa kuondoa ambayo ni mabadiliko ya nafasi ya mtoto kwa ajili ya ukiukaji wa kanuni ya tabia ya mwanafunzi, shule yako au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima wakuarifu kuhusu uamuzi huo, na kukupa utaratibu wa usalama wa ilani

## **Mabadiliko ya Nafasi Kwa Ajili ya Uondoaji wa Kinidhamu**

Sheria 4313.7

Kumwondoa mtoto mlemavu kutoka kwa nafasi ya sasa ya elimu ni mabadiliko ya nafasi ikiwa:

- Kumwondoa ni ya zaidi ya siku 10 za shule mtawalia, au
- Mtoto amekuwa akiondolewa kila mara ambayo inaunda mtindo kwa sababu
- Kuondolewa huko ina ujumla wa hadi siku 10 za shule katika mwaka wa kalenda ya shule;
- Tabia ya mtoto inakaribia kufanana na tabia ya matukio ya hapo awali ambazo zilisababisha kuondolewa kila mara; au
- Mambo mengine zaidi kama:
  - muda wa kila kuondolewa,
  - ujumla wa kiwango cha wakati ambao mtoto ameondolewa, na
  - kuwa karibu na kuondolewa kwa kila moja;
  - Kama mtindo wa kuondolewa unahusu badiliko ya nafasi ambay ina amuliwa katika tukio-kwa-tukio na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano, na ikipingwa, ita tafakariwa kupitia utaratibu unaotazamiwa na utaratibu za mahakama.

## **Uamuzi wa Hali**

Sheria 4313.2

Timu ya mpango wa kibinafsi wa elimu (IEP) ni lazima iamue hali ya elimu mbadala ya muda ya kila kutolewa ambayo ni mabadiliko ya nafasi, na kutolewa chini ya kicha Mamlaka zaidi na Matukio maalum, hapo juu.

Rufaa

Sheria 4313.3

Unaweza kuwasilisha utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa (tazama juu) ili kuomba utaratibu wa kusikizwa kwa kesi zinazo tazamiwa ikiwa anatofautina nayo:

- Uamuzi wowote kuhusu uteuzi unaofanywa chini ya utoaji wa maongozi haya; au

- Ishara ya uamuzi kama ilivyo elezwa hapo juu.

Shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano yaweza kuwasilisha utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa (tazama hapo juu) kuomba utaratibu wa kusikizwa unaotarajiwa ikiwa ina amini kuwa kuhifadhi nafasi ya iliopo ya mtoto huenda ikasababisha majeraha pakubwa kwa mtoto au kwa wengine.

### ***Mamlaka ya afisa anayesikiza***

Afisa wa kusikiza ambaye anahitimu mahitaji yaliyo elezwa chini ya kichwa-kidogo Afisa Mwadilifu wa Kusikiza ni lazima aendeshe utaratibu wa masikizo yanayo tazamiwa na kufanya uamuzi. Afisa wa kusikiza anaweza:

- Kumrudisha mtoto mlemavu kwa nafasi ambayo mtoto alitolewa, ikiwa afisa wa kusikiza ataamua:
  - kuwa kumwondoa ilikuwa ni ukiukaji wa mahitaji yaliyoelezwa chini ya kicha cha Mamlaka ya Watumishi wa Shule, au
  - kuwa tabia ya mtoto ilikuwa ni ishara ya ulemavu wa mtoto; au
- Kuamua kubadilishwa kwa nafasi ya mtoto mlemavu kwa hali ya elimu mbadala ya muda kwa siku za shule zisizozidi 45 ikiwa afisa wa kusikiza anatoa uamuzi kuwa nafasi ya sasa ya mtoto sana sana huenda ikasababisha majeraha kwa mtoto au kwa wengine.

Utaratibu hizi za kusikiza zaweza kurudiwa, ikiwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ina amini kuwa kumrudisha mtoto katika nafasi yake asili huenda ikasababisha jeraha kwa mtoto au kwa wengine.

### **Kuharakisha Utaratibu wa Masikizo Yanayo tazamiwa**

Wakati mzazi au shule ya wilaya au usimamizi wa muungano inawasilisha utaratibu wa malamiko yanayo tazamiwa kuomba masikizo kama hayo, masikizo ni lazima ifanywe kuwa yale yanaafikia mahitaji yaliyoelezwa chini ya vichwa Harakati ya Utaratibu wa Malamiko Unaotarajiwa, Kusikizwa kwa Harakati ya Utaratibu wa Malamiko Yanayo tazamiwa, isipokuwa Idara wa Elimu ya Vermont inapaswa kupanga kwa haraka utaratibu wa masikizo yanayo tazamiwa, ambayo inapaswa kufanyika kati ya siku 20 za shule ya tarehe ya kusikizwa inaombwa na ni lazima iamuliwe katika ya siku za shule 10 baada ya kusikizwa.

Isipokuwa wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano mnakubali kwa maandiko kusitisha mkutano, au mnakubali kutumia upatanisho, mkutano wa upatanisho ni lazima ufanyike kati ya siku saba za kalenda ya kupokea ilani ya utaratibu wa malalamiko yanayo tazamiwa.

Kusikizwa yaweza kuendelea isipokuwa jambo hilo litatuliwe kwa maridhisho ya wahusika wote kati ya siku 15 za kalenda ya mapokezi ya utaratibu wa malalamiko unaotarajiwa.

Mhusika anaweza kutuma rufaa ya uamuzi katika kuharakisha utaratibu wa masikizo yanayo tazamiwa (tazama Rufaa, hapo juu).

## **Nafasi Wakati wa Rufaa**

Sheria 4313.4

Wakati, inavyoelezwa kama hapo juu, wewe au shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano mmewasilisha utaratibu wa malamiko yanayotamiwa kwa mambo ya kinidhamu. Mtoto ni lazima (isipokuwa wewe na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano mnakubali hivyo) kubaki katika hali ya elimu y a muda mbadala mkisubiri uamuzi wa afisa wa kusikiza, au hadi mwisho wa wakati wa uda wa kuondolewa kama ilivyotolewa na kuelezwa chini ya kichwa cha Mamlaka ya Watumishi wa Shule, au ile itakayo fanyika mwanzo.

## **Utunzaji wa Watoto Ambao Hawajahitimu Kupata Elimu Maalum na Huduma Ziambatanazo**

Sheria 4313.5

### **Ulinzi wa Jumla**

Ikiwa mtoto bado haja amuliwa kuingia katika elimu maalum na huduma ziambatanazo na ana kiuka kanuki hii ya tabia ya mwanafunzi, lakini shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ilikuwa inajua (kama ilivyo amuliwa hapa chini) kabla ya tabia ambayo ilileta hatua ya kinidhamu kufanyika, kuwa mtoto alikuwa mtoto mlemavu, kisha mtoto ana sisitiza utunzaji wowote ulio elezwa katika ilani hii.

### **Msingi wa kuelewa mambo ya kinidhamu**

Shule ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima ihitaji kuelewa kuwa mtoto ni mtoto mlemavu ikiwa, kabla ya tabia ambayo ilisababisha hatua ya kinidhamu kufanyika:

- Ulidhihirisha taaradhi kwa kuandika barua kuwa mtoto anahitaji elimu maalum na huduma ziambatanazo kwa msimamizi au mtumishi wa serikali kuhusu wakala mwafaka ya elimu, au mwalimu wa mtoto;
- Uliomba utathmini unaohusiana na kuhitimu kwa elimu maalum na huduma ziambatanazo chini ya IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont; au
- Mwalimu wa mtoto, au mtumishi wa shule ya wilaya au usimamizi wa muungano kueleza taaradhi mahsusi kuhusu mpangilio wa tabia inayo onyeshwa wazi na mtoto kwa Mkurugenzi wa Elimu Maalum wa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano au kwa watumishi wengine wa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano.

Shule ya wilaya au usimamizi wa muungano haita zingatiwa kuwa na elimu kama hiyo ikiwa:

- Mzazi wa mtoto ahajaruhusu utathmini wa mtoto au kukataa huduma maalum za elimu; au
- Mtoto ametathminiwa na kuamuliwa kuwa si mtoto ambaye ana ulemavu chini ya IDEA na Sheria Maalum za Elimu za Vermont

### **Masharti yanayo tumika ikiwa hakuna msingi wa mafunzo**

Ikiwa kabla ya kuchukua hatua za kinidhamu dhidi ya mtoto, shule ya wilaya au usimamizi wa muungano hawana habari kuwa mtoto ni mtotomlemavu, kama ilivyo elezwa hapo juu chini cha kichwa-kidogo Msingi wa kuelewa mambo ya kinidhamu, mtoto anaweza kuwekwa katika hatua za kinidhamu ambazo zinatumika kwa watoto wasio walemavu ambao wana jihusisha kwa tabia kama hizo.

Hata hivyo, ikiwa ombi linaombwa kwa ajili ya utathmini wa mtoto wakati wa kipindi hicho ambacho mtoto amewekwa katika hatua za kinidhamu, utathmini ni lazima ifanywe kwa njia ya haraka

Hadi utathmini ukamilishwe, mtoto anabaki katika hali ya kielimu inayo amuliwa na mamlaka ya shule, ambayo inajumuisha kufukuzwa kwa muda au kufukuzwa kabisa bila ya huduma za elimu.

Ikiwa mtoto ataamuliwa kuwa mtoto mlemavu, kuzingatia habari kutoka kwa utathmini uliofanywa na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano, na habari uliyoitoa, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ni lazima itoe elimu maalum na huduma ziambatanazo kulingana na IDEA na Sheria za Elimu Maalum za Vermont, ikijumuisha mahitaji ya kinidhamu yaliyo elezwa hapo juu.

### **Kwa marejeleo na Hatua za Utekelezaji na Mamlaka ya Mahakama**

Sheria 4313.6

Hakuna lolote katika sheria hizi:

- Ina kanya wakala kutoripoti jinai uliofanywa na mtoto mlemavu kwa mamlaka ifaayo; au
- Inazuia utekelezaji wa sheria ya Jimbo na mamlaka ya mahakama kutotekeleza majukumu yao kulingana na ombi la Serikali na sheria ya Jimbo kwa jinai iliyofanywa na mtoto mlemavu

### **Kuwasilishwa kwa kumbukumbu**

Ikiwa shule ya wilaya au usimamizi wa muungano inaripoti jinai iliyofanywa na mtoto mlemavu, shule ya wilaya au usimamizi wa muungano:

- Ni lazima ihakikishe kuwa nakala za elimu maalum na za kumbukumbu zina wasilishwa ili zidhukuriwe na mamlaka ile ambayo wakala ina ripoti jinai hiyo; na
- Yaweza kuwasilisha nakala za elimu maalum za mtoto na kumbukumbu za kinidhamu pekee kwa kiwango kinacho kubaliwa na Kanuni za Haki za Familia za Elimu na Usiri (FERPA).

## **Mahitaji ya nafasi ya Wazazi kwa Shule Huru kwa Niaba ya Umma**

### **Mahitaji kwa Jumla**

Sheria 2368.4

IDEA na Sheria Maalum za Elimu za Vermont hazihitaji shule ya wilaya au usimamizi wa muungano kulipa gharama za elimu, ikijumuisha elimu maalum na huduma ziambatanazo, za mtoto wako mlemavu katika shule huru ikiwa shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano iliweka elimu mwafaka ya bure ya umma (FAPE) kupatikana kwa mtoto wako na una chagua kumpeleka mtoto katika shule huru. Lakini, shule ya wilaya au usimamizi wa muungano ambayo shule huru inapatikana ni lazima imjumuishe mtoto wako katika umati ambao mahitaji yake yana dhukuriwa chini ya IDEA na Sheria Maalum za Elimu za Vermont kuhusu watoto ambao wame sajiliwa na wazazi wazo katika shule huru.

### **Kurudishiwa peza za mafasi ya shule huru**

Ikiwa mtoto wako hapo awali alipokea elimu maalum na huduma ziambatanazo chini ya mamlaka ya shule ya wilaya au usimamizi wa muungano, na unachagua kumsajili mtoto wako katika shule ya chekechea huru au shule ya upili bila ya ruhusa ya au mapendekezo ya shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano, mahakama au afisa wa kusikiza anaweza kuhitaji wakala ikurudishia pesa za gharama za usajili ikiwa:

- Mahakama au afisa wa kusikiza anaona kuwa wakala haijampa mtoto wako elimu ya umma (FAPE) mwafaka kwa wakati unaofaa kabla ya kujiandikisha huko, na
- Kuwa nafasi huru ni mwafaka.
  - Afisa wa kusikiza au mahakama yaweza kupata nafasi yako kuwa mwafaka, hata ikiwa nafasi haiambatani na viwango vya Jimbo ambavyo vinatumika kwa elimu inayo tolewa na shule ya wilaya au usimamizi wa muungano

### **Mipaka ya kulipwa**

Gharama ya kurejeshewa pesa kama ilivyo elezwa katika aya ya juu inaweza kupunguzwa au kukataliwa, ikiwa:

- Kwa mkutano wa hivi karibuni wa mpango wa elimu ya kibinafsi (IEP) kwamba ulihudhuria kabla ya kuondolewa kwa mtoto wako kwenye shule ya umma, haukujulisha Timu ya IEP ya kwamba ulikuwa unakataa uteuzi uliopendekezwa na shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano kutoa FAPE kwa mtoto wako, ikijumuisha maelezo ya kujihusisha kwako na nia ya kumsajili mtoto wako katika shule huru kwa gharama ya umma; au



- Angalau siku 10 za kufanya kazi (ikijumuisha likizo zozote ambazo zinatokea wakati wa siku za kazi) kabla ya kutolewa kwa mtoto wako kwenye shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano kwa habari hiyo;
- ya kutolewa kwa mtoto wako kwenye shule ya umma, shule yako ya wilaya au usimamizi wa muungano ilitoa ilani ya mwandiko kabla kwako, kwa nia yake kutathmini mtoto wako (ikijumuisha taarifa ya azimio ya utathmini ambao ulikuwa mwafaka na yanye maana), lakini haukumleta mtoto wako ili aweze kutathminiwa; au
- Kufuatia matokeo ya mahakama kuwa hatua zako hazikuwa za maana.

Hata hivyo, gharama ya kurejeshwa pesa:

- Ni lazima isipunguzwe au kukataliwa kwa kushindwa kutoa ilani kma:
  - Shule ilikuzuia kutoa ilani;
  - Haukupokea ilani ya jukumu lako kutoa ilani kama iliyoelezwa hapo juu; au
  - Utiifu wa mahitaji yaliyo juu huenda yakaleta matokeo ambayo itamwathiri mtoto wako kimwili; na
- Huenda, kwa hiari ya mahakama au afisa wa kusikiza kesi, isipunguzwe au kukataliwa kwa kushindwa kwako kutoa ilani inayohitajika ikiwa:
  - Huwezi kusoma wal kuandika katika lugha ya kiingereza; au
  - Utiifu wa mahitaji yaliyo juu huenda yakaleta matokeo ambayo itamwathiri mtoto wako kihisia.